

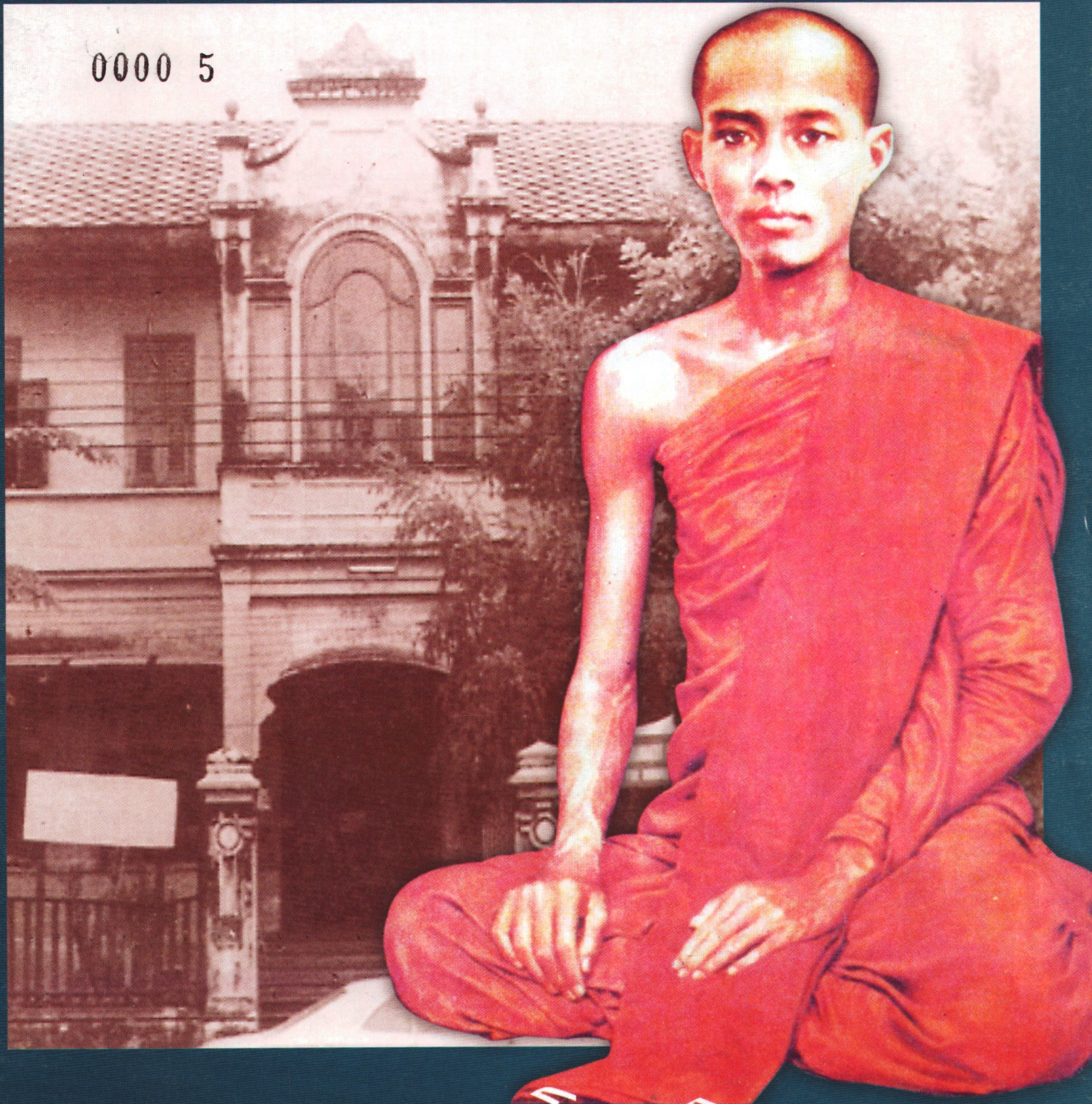
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปัญญาจักขุ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

ประจำเดือน เมษายน - พฤษภาคม

0000 5

จุฬาลงกรณ์ วิกิซุ
องค์ผู้ทรงสถาปนามหามกุฏราชวิทยาลัย

อปฺปมตฺโต ปมตฺเตสุ สุตฺเตสุ พหุชาคโร
อพลสฺสํว สีมฺสฺโส หิตฺวา ยาทิ สุมฺธโส

คนมีปัญญาดี ไม่ประมาทในเมื่อผู้อื่นประมาท
มักตื่นในเมื่อผู้อื่นหลับ ย่อมละทิ้ง (คนโง่) เหมือนม้า
ฝีเท้าเร็ว ทิ้งม้าไม่มีกำลังไป ฉะนั้น

(พุทธ)

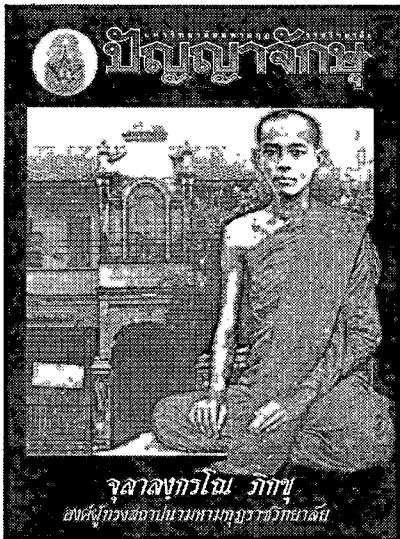
พ.ธ.๒๕/๑๘,๑๙

**Appamatto Pamattesu
Suttesu Bahujāgaro
Abalassamva Sighasso
Hitvā Yāti Sumedhaso.**

**Being watchful among careless persons, awake
among those sleeping, the wise man advances like a
strong horse, leaving behind him the weak.**

(Buddha)

Dh.25/18

จุฬาลงกรณ์ วิทยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย

จากบรรณาธิการ

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสจตุรวิสัยจักรพรรณา ทุกข์ สมทัย นิโรธ มรรค แล้วทรงสรุปว่า จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา และ แสงสว่าง เกิดขึ้นแก่เราในข้อธรรมที่มีได้ฟังจากคนอื่น (อนนุสสุเตสฺส ธมฺเมสฺส) ว่า นี่คือทุกขอริยสังขลข อาศัยคำเหล่านี้บูรพปราชญ์ของเราจึงนำมาเป็นชื่อธรรมนิตยสารว่า “ธรรมจักขุ” ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2437 จนปัจจุบัน 2542 =105 ปี แล้วถือว่าเป็นนิตยสารทางพระพุทธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดของไทย

เมื่อมีธรรมจักขุ อันเหมือนเทียนเล่มแรกที่ถูกจุดขึ้นเมื่อ 105 ปีแล้ว ยังส่องสว่างอยู่ถ้าจะมีปัญญาจักขุ เหมือนเทียนอีกเล่มถูกจุดขึ้นใน พ.ศ.2542 นี้ คงช่วยเพิ่มแสงสว่างได้ในอีกมุม (มิติ) หนึ่งของสังคมเรา ถ้าท่านจะคิดว่า มีทำไมตั้งมากมาย ใครจะอ่าน...ไม่มากมาย เมื่อเทียบกับกามวารสารหรืออันตรายการ์ตูนอันมหาศาล เทียน 2 เล่มนี้ก็มีกำลังอันน้อยนิด

จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา หรือแสงสว่างใดๆ ที่คณะผู้จัดทำรวบรวม เรียบเรียง เสนอโดยวิธีการต่างๆ ไม่ใช่เกิดจากการตรัสรู้ของผู้จัดทำแน่นอน แต่แน่ยิ่งกว่า คือ คณะผู้จัดทำคงอนุวัตตามจักขุ ญาณ...แสงสว่าง ที่ตรัสสอนไว้ 2500 กว่าปีแล้ว

ประมาณ 2520 มมร. ของเราเคยมีวารสารชื่อ เทียนสวรรค์ เป็นของคณะกรรมการนักศึกษา ออกได้ประมาณ 4 ฉบับ แปลงเทียนก็ล่องลอยสู่สวรรค์ จากนั้นเรามีปรัชญาปริทรรศน์ อันเป็นความอดสาหะพยายามของพี่น้องคณะศาสนาและปรัชญา และฉบับนี้ ปัญญาจักขุ เป็นความสามัคคีของทุกคณะ น่าจะยั่งยืนเหมือนธรรมจักขุ แต่หากไม่ยั่งยืน มีแสงวันแวมชั่วคราวแล้วแวบหายเหมือนเทียนสวรรค์ ก็ไม่ใช่ของแปลก เพราะสำเร็จกิจการส่องให้เห็นความจริงของการเกิดขึ้น-และดับแล้ว เป็นอันว่าหน้าที่ของ “ปัญญาจักขุ” ย่อมสมบูรณ์ทั้งส่องภาวะ

ในฉบับแรกนี้ขอได้รับคารวะและปรารถนาดีจากคณะกองบรรณาธิการทุกคน

ขอแสดงความยินดี
กับ
พระบัณฑิตใหม่
รุ่น ๔๕

ปัญญาจักขุ

ประธานที่ปรึกษา :

พระธรรมปัญญาจารย์

ที่ปรึกษา :

พระเทพวิสุทธิกวี, พระราชธรรมนิเทศ, พระราชบัณฑิต, พระราชภุมณี, พระภควีรวรญาณ, พระอมรโมลี, พระมหานายก, พระปริยัติสารเมธี, พระครูศรีภักดีสุนทร, พ.ม. ดร.ไพฑูริย์ รุจิเมธโต, พ.ม. ดร. ประคุณ คุณธมโม, รองอธิการบดีทุกวิทยาเขต, พ.ม. นิพนธ์ ปญญาปสุโต, พ.ม. ดันตบุตรปาโล, นายสุชีพ ปุญญานุภาพ, นายวศิน อินทสระ, นายเที่ยง นันโท, น.อ. ประยงค์ สุวรรณบุบผา,

บรรณาธิการบริหาร :

พระราชกวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายบริหาร :

พระอริยมณี

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายการจัดการ :

พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน

หัวหน้ากองบรรณาธิการ :

พระมหาวิทยา ปรีปุลณสีโล

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา

นายจ่านัง คันธิก

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายธวัช หอมทวนกลุ่ม

ประจำกองบรรณาธิการ :

พ.ม. ดร.วิชาญ กลยถนธมโม, พระครูสมุห์ ดร. สุกิจ สมจิตโตพ.ม., ประเสริฐ ธิธรมโม, พระมหาทองเจ็ด

กตปุญโญ, นายสุวิทย์ ภาณุจารี, ดร.สุธรรม ชูศักดิ์ สกุนนายวิรัตน์ กางทอง, ดร.จรูญ พุทธิทอง, นายแหวนทอง บุญคำ, นายนรา โสคติสงฆ์, นายทองเหลี่ยม มาละลา, นายศรัชย์ ท้าวมิตร, นายอนุพันธ์ อภิขยานุภาพ, นายเสถียร วิพรมหา, นายเพียรสัมพันธมาศ

ผู้จัดการ :

นายธวัช หอมทวนลม

ผู้ช่วยผู้จัดการ :

นายแหวนทอง บุญคำ

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงาน : กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถนนพระสุเมรุ แขวงบางลำภู เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 282-8302, 281-6427, 282-8105 โทรสาร 281-0294

มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า มหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร ทรงอุทิศพระราชทรัพย์บำรุงประจำปีและก่อสร้างสถานศึกษาวิทยาแห่งนี้ขึ้น

ครั้นเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาเปิดมหามกุฏราชวิทยาลัย พระองค์ทรงรับอุปถัมภ์และพระราชทานพระราชทรัพย์บำรุงประจำปี อาศัยพระราชประสงค์ดังกล่าวแล้วนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรงตั้งพระวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการของมหามกุฏราชวิทยาลัย ขึ้น ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร
๒. เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศ
๓. เพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อกิจการของมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏว่าพระวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้รับผลเป็นที่น่าพอใจตลอดมา

เพื่อที่จะให้พระวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ผลดียิ่งขึ้นตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในฐานะที่ทรงเป็น

นายกกรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมด้วยพระเถรานุเถระ จึงได้ทรงประกาศตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงในรูปมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาขึ้น โดยอาศัยนามว่า สภากาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีจุดหมาย ดังนี้

๑. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรม
๒. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ
๓. เพื่อให้เป็นสถานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ
๔. เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน
๕. เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการค้นคว้า ได้ตอบหรืออภิปรายธรรม ได้อย่างกว้างขวางแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ
๖. เพื่อให้ภิกษุสามเณรได้เป็นกำลังสำคัญในการจรโลงพระพุทธศาสนาและเป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมแก่กาลสมัย

๗. เพื่อความเจริญก้าวหน้า และคงอยู่ตลอดกาลนานของพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า กรรมการสภากาศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันการศึกษาแห่งนี้ ได้เริ่มเปิดให้การอบรมศึกษาแก่ภิกษุสามเณร ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ จนถึงปัจจุบัน สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แต่เดิมนั้นตั้งอยู่ที่ตึกหอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า สถานที่แห่งนี้คับแคบขยายได้ยากไม่เพียงพอที่จะรองรับกับจำนวนพระนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการจึงดำเนินการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ขึ้นมาหลังหนึ่งภายใน วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นอาคารทรงไทย ๓ ชั้น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้ทรงวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เมื่ออาคารใหม่นี้สร้างเสร็จแล้ว

การศึกษาแห่งนี้ ได้เริ่มเปิดให้การอบรมศึกษาแก่ภิกษุสามเณร ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๙ จนถึงปัจจุบัน

จึงได้ย้ายกิจการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จากตึกหอสมุดฯ มาที่อาคารหลังใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ จนถึงปัจจุบัน

ลำดับเหตุการณ์

พ.ศ. ๒๔๓๖

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้สร้างวิทยาลัยขึ้น โดยพระราชทานนามว่า มหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ผู้เป็นที่มาแห่งนาม มหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๘๘

เรียกนามมหามกุฏราชวิทยาลัยว่า สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ใน พระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ. ๒๔๘๙

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ นายกรัฐมนตรีมหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงประกาศใช้ระเบียบและหลักสูตรของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย และเปิดการอบรมการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร โดยจัดเป็นหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต ไว้ ๔ ปี และเปิดเรียนในปีนี้เป็นรุ่นแรก

พ.ศ. ๒๔๙๐

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่คือกำหนดไว้ว่าผู้ศึกษาจะต้องผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๒ ก่อนแล้วจึงเข้าศึกษาในชั้นปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิตปีที่ ๑ ได้

พ.ศ. ๒๔๙๓

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ คือ กำหนดไว้ว่า ผู้ศึกษาจะต้องผ่านชั้นมัธยมศึกษา (สมัยนั้นเรียกว่าชั้นมูล) ๑ ปีก่อน

จากนั้นก็เข้าศึกษาชั้นเตรียมศาสนศาสตร์ ๒ ปี แล้วจึงเข้าศึกษาในชั้นปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิตปีที่ ๑ ใช้เวลาศึกษาภาควิชาการรวม ๗ ปี ก็จะต้องรับการอบรมพิเศษและค้นคว้าอีก ๑ ปี รวมทั้งสิ้น ๘ ปี จึงจะมีสิทธิรับปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต (ศ.บ.)

พ.ศ. ๒๔๙๘

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เสด็จทรงวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งใช้เป็นอาคารเรียนในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๑

ย้ายสำนักงานบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จากตึกหอสมุด มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร มาที่อาคารเรียนตึกมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๔

ปรับปรุงโครงสร้างมหามกุฏราชวิทยาลัยและโครงสร้างหลักสูตรใหม่เพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๕

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ แบ่งชั้นเรียนออกเป็น ๗ ชั้น คือ บัณฑิตศึกษา ๑ ชั้นเตรียมศาสนศาสตร์ ๒ ชั้น ปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต ๔ ชั้น ตั้งแต่ปีที่ ๑-๕ เรียนเต็มทุกวิชา ในชั้นปีที่ ๖-๗ แยกเรียนเป็น ๒ สาขา คือ สาขาปรัชญา และสาขาจิตวิทยา เพื่อปรับสภาพให้เข้ากับมาตรฐานของมหาวิทยาลัยทั่วไป

พ.ศ. ๒๕๐๖

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรอีกในชั้นปีที่ ๖-๗ แยกออกเป็น ๓ สาขา คือ สาขาปรัชญา สาขาจิตวิทยา และสาขาสังคมศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๐๗

ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรอีก คือ ในชั้นปีที่ ๖-๗ แยกเรียนเป็น ๗ สาขา

คือ สาขาปรัชญา สาขาจิตวิทยา สาขาสังคมศาสตร์ สาขาบาลี-สันสกฤต สาขาโบราณคดี สาขาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษา

แต่ในปีดังกล่าวสามารถเปิดสอนได้เพียง ๓ สาขา คือ สาขาปรัชญา สาขาจิตวิทยา สาขาสังคมศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๑

ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต ๔ ปี เป็นระบบหน่วยกิต รวมเป็น ๒๔๐ หน่วยกิต เป็นครั้งแรก

พ.ศ. ๒๕๑๒

มีคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้เป็นการศึกษาของคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๑๓

ได้เปิดการศึกษาระดับ ๔ คณะ คือ คณะศาสนาและปรัชญา คณะสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๗

ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต ๔ ปี ตามระบบหน่วยกิตลดลงเหลือเพียง ๒๐๐ หน่วยกิต

พ.ศ. ๒๕๑๘

ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต ๔ ปี ตามระบบหน่วยกิต คือต้องศึกษาให้ได้หน่วยกิตรวมอย่างน้อย ๒๔๔ หน่วยกิตเพื่อปรับหลักสูตรให้เข้ากับมาตรฐานการศึกษาชั้นปริญญาตรี ของทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอหลักสูตรให้สภาผู้แทนราษฎร ใช้ประกอบการพิจารณา ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

พ.ศ. ๒๕๒๕

ได้เปลี่ยนชื่อคณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะมนุษยศาสตร์

พ.ศ.๒๕๑๘ ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต เพื่อเป็นมาตรฐานการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖

ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต ๔ ปี เฉพาะบางรายวิชาให้เหมาะสม และมีโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๑๔๔ หน่วยกิต แบ่งออกเป็น ๔ คณะ คือ คณะศาสนาปรัชญา คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ส่วนชั้นบูรพศึกษา ใช้เวลาเรียน ๑ ปี ชั้นเตรียมศาสนศาสตร์ใช้เวลาเรียน ๒ ปี ชั้นปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต ใช้เวลาเรียน ๔ ปี รวมการศึกษาภาควิชาการเป็น ๗ ปีและต้องปฏิบัติศาสนกิจตามที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มอบหมายอีก ๑ ปี รวมเป็น ๘ ปี

พ.ศ. ๒๕๒๗

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตราพระราชบัญญัติ กำหนดวิถยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา

พ.ศ. ๒๕๒๗

ให้ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า ศาสนศาสตร์บัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า ศน.บ. พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้สำหรับผู้สำเร็จก่อนวันที่ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ด้วย

พ.ศ. ๒๕๓๐

สภามหาวิทยาลัย อนุมัติให้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเปิดทำการศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ มี ๒ สาขาวิชา คือ สาขาพุทธศาสนาและปรัชญาและสาขาพุทธศาสนนิเทศ ได้เปิดทำการสอนในวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๑ ผู้สำเร็จการศึกษา มีสิทธิรับปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า ศน.ม. (สาขาพุทธศาสนา และปรัชญา)(สาขาพุทธศาสนนิเทศ)

พ.ศ.๒๕๓๔

ได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรใหม่ และมีสาขาวิชาเอกในแต่ละคณะเพิ่มขึ้น อีกดังนี้

๑. คณะศาสนาและปรัชญา วิชาเอกพุทธศาสตร์, ปรัชญา, ศาสนาเปรียบเทียบ, ศาสนาและปรัชญา

๒. คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย, ภาษาบาลีและสันสกฤต, ภาษาบาลี, ภาษาอังกฤษ, ภาษาฝรั่งเศส, ภาษาศาสตร์วรรณคดีอังกฤษ, หลักสูตรภาษาบาลีพิเศษ

๓. คณะสังคมศาสตร์ วิชาเอกสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา, จิตวิทยา, ประวัติศาสตร์, โบราณคดี

๔. คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกการศึกษา, การบริหารการศึกษา, การให้คำปรึกษาและการแนะแนว, การศึกษานอกระบบ, สังคมศึกษา, ภาษาอังกฤษ, ภาษาไทย

พ.ศ. ๒๕๓๕

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานคณะกรรมการ การศึกษาของคณะสงฆ์ ได้ประกาศ ใช้ระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ ว่าด้วยการของสภากาการศึกษามหามกุฏราช วิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕

พ.ศ. ๒๕๓๖

คณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอนภาควิชาภาษาบาลีและสันสกฤต

พ.ศ. ๒๕๓๗

สภามหาวิทยาลัย อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาเขตร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และวิทยาเขตศรีธรรมมาศโคราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๕๓๘

สภามหาวิทยาลัย อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

พ.ศ. ๒๕๓๙

คณะศาสนาและปรัชญา เปิดสอนภาควิชาพุทธศาสตร์

- สภากาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์

พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐสภาได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่คณะกรรมการ พิจารณาเสร็จแล้ว ๓ วาระ

- พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

- สภามหาวิทยาลัย ออกข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัด ตั้งส่วนงาน พ.ศ. ๒๕๔๐

- ประกาศมหาวิทยาลัยว่าด้วยการแบ่งส่วนงาน พ.ศ. ๒๕๔๐

- สภามหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับว่าด้วยการประชุมมหาวิทยาลัย

- สภามหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับว่าด้วยการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

- สภามหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสวัสดิการบุคลากร พ.ศ. ๒๕๔๐

พ.ศ. ๒๕๔๑

- สภามหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล

- สภามหาวิทยาลัย ออกระเบียบว่าด้วยบัตรประจำตัวบุคลากรของมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๑

- สภามหาวิทยาลัย ออกระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบบุคลากรของมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๑

- สภามหาวิทยาลัย ออกระเบียบว่าด้วยการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๑ สภามหาวิทยาลัย

ออกระเบียบว่าด้วยรหัสของหน่วยงานตามระบบงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๔๑

ปัญญาจักขุ

มีพระบาลีพุทธพจน์ประพันธ์คาถาทหนึ่งว่า กิจโจมนุสฺสปฏิลาโก แปลว่า การกลับมาได้ความเป็นมนุษย์นี้ยากเสียหนักหนา หมายความว่า การจะได้ความเป็นมนุษย์นี้ไม่่ง่ายเลยนี่เพราะเหตุว่าแม้ผู้ที่มาได้ความเป็นมนุษย์แล้ว ทั้งร่างกายและอวัยวะอื่นทุกส่วนก็ยังไม่สามารถทำจิตใจให้เป็นมนุษย์ได้ ผลสุดท้ายตายจากภพนี้ไปจึงไปลงนรกอบายเสียมาก

การได้วารสารปัญญาจักขุก็ยากไม่น้อยเหมือนกัน อดีตกิจฉน์ วารสารสนุสฺส ปญญาจักขุหนุตติ อุปฺปาท์ การจะอุปติขึ้นของวารสารปัญญาจักขุเป็นเรื่องที่ยากอย่างยิ่ง นี้ก็ด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการเข้ามาผสมประสานกัน ความอุปติขึ้นได้โดยยากนั้นจึงปรากฏกฎอย่างที่ว่า ชาว มมร. ทั้งหลายทราบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถือกำเนิดเกิดมาตั้งแต่ พ.ศ.2436 ในนามของมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ภายในวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยมีพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นองค์ผู้ทรงสถาปนา มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นนายก และได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อพ.ศ. 2489 ยกฐานะขึ้นเป็นสภากาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย จัดการศึกษาขยายไปถึงระดับอุดมศึกษาโดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นนายกกรรมการ มีท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ) และพระเถระอีกหลายรูปเป็นกรรมการ

ตกมาถึง พ.ศ.2540 รัฐบาลได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 โดยในมาตรา 7 ระบุว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ”

และมาตรา 12 ระบุว่าให้เป็นมหาวิทยาลัยอิสระ ได้รับเงินอุดหนุนในการดำเนินการจากเงินงบประมาณของรัฐอย่างเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงานตาม

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ที่กำหนดในมาตรา 6

จากวันนั้นมาถึงวันนี้ พัฒนาการแห่งมหาวิทยาลัยสงฆ์มีมาโดยลำดับ จะเร็วหรือช้าจะพัฒนาขนาดไหนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทั้งหลายทราบดีพร้อมทั้งเหตุและผล ส่วนสิ่งทุกทำนทุกคนต้องคิดคำนึง ณ บัดนี้ คือทุกส่วนงานของมหาวิทยาลัย-มหามกุฏราชวิทยาลัย จะต้องตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่พร้อมกับมีความรับผิดชอบอันสูงสุด

งานด้านบริหาร ด้านศาสนศึกษา ด้านวิจัยพัฒนา ด้านบริการวิชาการ ด้านทำนบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยต้องก้าวเข้าสู่ความพร้อม ถ้ายังไม่พร้อมก็ต้องปรับปรุงให้พร้อมโดยเร็วที่สุด และความเป็นไปได้ในแนวทางนี้อันดับแรกคือบุคลากรทุกคนของมหาวิทยาลัยต้องเร่งรีบพัฒนาตัวเอง “โลกเขาจะทิ้งเราแก่ก็ต่อเมื่อเราพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้มีความสามารถพร้อมมูลแล้วในภาระหน้าที่บทบาท และความรับผิดชอบของเรา”

แน่นอนที่สุด สิ่งเหล่านี้ ภารกิจเหล่านี้ เป็นเรื่องยากแต่เรื่องยากคือบทบาททำนความสามารถของบุคคลผู้รับผิดชอบ แม้แต่ความอุปติขึ้นของ วารสารปัญญาจักขุ ก็เป็นเรื่องยากยิ่งกว่าจะอุปติขึ้นมาได้ก็ต้องใช้เวลานอนอยู่ในห้องเสียหลายเดือน

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อคลอดออกมาได้แล้วก็เป็นความโล่งใจ ส่วนนกพร่องใดที่ฟุ้งมีอยู่เมื่อได้รับการประคบประหม่เลี้ยงดูด้วยดีจากมวลสมาชิก ความบริบูรณ์ก็จะเกิดขึ้นได้ส่วนวัตถุประสงค์ของปัญญาจักขุเล่มนี้มิปรากฏอยู่ในหน้า...แล้ว

ฉะนั้น ณ บัดนี้จึงหวังอยู่ว่า วารสารปัญญาจักขุของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่มนี้จะได้เป็นเครื่องมือสะท้อนความสามารถภาระหน้าที่และพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และจะเป็นเครื่องมือช่วยไขปัญหาศาสนาให้แก่สังคมไทยได้อีกทางหนึ่ง

การบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์

กระแสการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันกำลังร้อนแรงทั่วโลก นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 (พ.ศ.2523) หรือเมื่อ 19ปีที่ผ่านมาระบบการศึกษาทั่วโลกต่างมีความเชื่อร่วมกันว่า การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน ความได้เปรียบในการแข่งขันขึ้นอยู่กับ การได้รับการศึกษาของชนในชาติ ประเทศชาติใด หากชนในชาติได้รับการศึกษาสูง ย่อมหมายถึงความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้นตามไปด้วย (พิชณสุดา สิริรังศรี: โลกกว้างทางการศึกษา 2541 หน้า 11)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ในกระแสของโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรให้มีคุณภาพ โดยใช้การศึกษาเป็นพื้นฐานและกลไกสำคัญในการพัฒนาบุคคล

ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยฯ มีลักษณะเป็น องค์กรระบบปิด นั้นหมายความว่าผู้บริหารยังมิได้รับรูปสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในว่าเป็นอย่างไร กล่าวคือ 1. ไม่รู้เขา คือ ไม่รู้ว่าคู่แข่งกันคือใคร 2. ไม่รู้โอกาส คือ ไม่รู้ว่าอนาคตขององค์กรจะเป็นอย่างไร และ 3. ไม่รู้อุปสรรค คือ ไม่รู้ว่าอะไรคือปัญหาอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่ต้องการจะให้เป็น

นี่คือ สภาพแวดล้อมภายนอก

นอกจากนั้น ผู้บริหารยังมิรู้สภาพแวดล้อมภายใน คือ 1. ไม่รู้จักอ่อน และ

2. ไม่รู้จักแข็ง ของมหาวิทยาลัย ว่า อยู่ ณ จุดใด ตรงไหน

เมื่อมีความไม่รู้จักตนเองว่าอะไร คือ เขาและเราแล้ว จึงทำให้มหาวิทยาลัยฯ ดูประหนึ่งว่า ถูกบีบบังคับจากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยมีเงื่อนไขภายนอกมาเป็นตัวกำหนด

สภาพแวดล้อมภายในของมหาวิทยาลัย ที่สำคัญได้แก่ หน้าที่ในการจัดการบริหารทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย

1. การผลิตบัณฑิต

2. แหล่งทรัพยากรบุคคลที่จะเสริมการผลิต

3. การวิจัยและพัฒนา

4. การงบประมาณ

5. การจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย

ทั้งหมดนี้ต้องจัดการให้เป็นระบบ เช่น ต้องมีการแบ่งงานกันทำ มีกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน มีการวางแผน มีการควบคุม มีการประเมินผล เป็นต้น การวิเคราะห์หน้าที่เหล่านี้ ทำให้เราเข้าใจและ

ขุนหัว กล่าวไว้ว่า ปัญหาในการวางแผนกลยุทธ์ในการรบ คือ การไม่รู้จักใช้ประโยชน์จากทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง

ทราบถึง จุดอ่อนของมหาวิทยาลัยที่มี เมื่อบวกกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอก ที่ทำให้เราทราบถึงโอกาส และ ทราบถึงอุปสรรค บวกกับการมีวิชั่น ก็จะเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดสร้างแผนกำหนด วัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนถึง กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารมหา- วิทยาลัยอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ที่จะกำหนดและออกแบบ ต้อง กำหนดและออกแบบมาเพื่อใช้ประโยชน์ จากจุดแข็ง ในการเกาะกุมโอกาส หลีก เลี่ยงอุปสรรคและทำให้จุดอ่อนกลายเป็น จุดแข็ง

ในทางการทหารแล้ว จุดแข็งและ จุดอ่อนเป็นสิ่งที่นักการทหารจำต้องนำมา ใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ขุนหัว กล่าวไว้ว่า ปัญหาในการวางแผนกลยุทธ์ในการรบ คือ การไม่รู้จักใช้ประโยชน์จากทั้งจุดอ่อน และจุดแข็ง

สิ่งที่มหาวิทยาลัย ต้องคำนึงใน ปัจจุบัน เพื่อสร้างโอกาสในอนาคต มี ดังนี้

1.มหาวิทยาลัย มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้ สอดคล้องเพียงพอกับความต้องการของ สังคมหรือไม่

2.แผนยุทธศาสตร์ต่างๆ เช่น ยุทธ- ศาสตร์ในด้านการผลิตบัณฑิตและตลาดที่ จะรองรับบัณฑิตสอดคล้องกันหรือไม่ ยุทธ- ศาสตร์ในการวิจัยและพัฒนา ยุทธศาสตร์ ทางด้านการเงิน มีความเป็นอันหนึ่ง อัน เดียวกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกันเพียงใดแค่ไหน การ กำหนดเป้าหมายการกำหนดวัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ เหมาะสมกับความ ขำนาญ ความสามารถและทรัพยากร

ต่างๆ ของมหาวิทยาลัยหรือไม่

3.มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาทาง ด้านข่าวสารข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาหรือไม่ ผู้บริหารระดับปฏิบัติงาน ได้รับข่าวสาร ข้อมูลทันสมัยและเป็นปัจจุบันเพียงพอ ต่อการปฏิบัติงานหรือไม่

4. ระบบโครงสร้างการบริหารการ ศึกษาเป็นอย่างไร มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหรือไม่อย่างไร

5.ปัจจุบันการบริหารงานภายใน และการบริหารการศึกษาเป็นอย่างไร การแก้ไขปัญหาและวิกฤตการณ์ของ มหาวิทยาลัยเป็นอย่างไรเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา บรรลุผลสำเร็จตามกำหนดเวลาหรือไม่

6.ความสามารถในการบริหารของ บุคลากรระดับสำคัญของมหาวิทยาลัย เป็นอย่างไร มีคุณสมบัติครบถ้วนและมี ประสบการณ์เพียงพอหรือไม่ ฐานในหน้าที่ ดีแค่ไหนและงานในส่วนที่รับผิดชอบ อยู่เป็นอย่างไร

7.นโยบายและการควบคุมให้ปฏิบัติ ตามนโยบาย ในแต่ละส่วนของมหาวิทยา ลัยเป็นอย่างไร ประสิทธิภาพของมหา วิทยาลัยอยู่ในระดับใด การตัดสินใจใน ประเด็นสำคัญๆ ของมหาวิทยาลัย ใช้เวลา นานแค่ไหน

8. การปฏิบัติงานภายในมหา- วิทยาลัย ขึ้นอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียว หรือเปล่า

9. การเลือกสรร การฝึกอบรม และ การพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย เป็นอย่างไร

10. ผู้บริหารระดับสูง มีวิธีการหรือ แบบฉบับ ในการบริหารงานเหมาะสม เพียงพอกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ไปหรือไม่

11.ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความ สามารถที่จะปรับโครงสร้างของมหา- วิทยาลัย ไปสู่รูปแบบที่ควรจะเป็นให้ เหมาะสมกับจุดอ่อนและจุดแข็งหรือไม่ เพราะในทางการบริหาร จำเป็นที่ จะ ต้องใช้จุดแข็งที่มหาวิทยาลัยมีอยู่เพื่อ ประโยชน์ 3 ประการ คือ

- 1. เพื่อเกาะกุมโอกาส
- 2. เพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรค
- 3. เพื่อปรับปรุงจุดอ่อนของมหา วิทยาลัยให้กลายเป็นจุดแข็ง

ในการกำหนดยุทธศาสตร์การ บริหารนั้น มหาวิทยาลัยต้องปรับปรุงจุด อ่อนของมหาวิทยาลัยให้เปลี่ยนเป็นจุดแข็ง และแม้กระทั่งทำจุดแข็งให้กลายเป็น ความสามารถที่โดดเด่น หรือกำลังความ สามารถหลัก

ความสามารถที่โดดเด่นหรือกำลัง ความสามารถหลัก เป็นผลลัพธ์ที่ได้จาก การฝึกกำลัง หรือประสานทรัพยากรเข้า เป็นหนึ่งเดียวกับกำลังความสามารถ

หากมหาวิทยาลัยสามารถค้นพบ จุดแข็งของตนเองแล้วก็พยายามที่จะ ผลักดันให้เป็นความสามารถที่โดดเด่นได้ เมื่อไร เมื่อนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย ก็จะได้ชื่อว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ มีมาตรฐานทางการศึกษาเทียบได้กับ มาตรฐานโลก เป็น **International University** สมประสงค์ต้องตามนโยบาย จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ กำหนด

แต่หากว่ามหาวิทยาลัยไม่สามารถ ค้นหาเพื่อที่จะพบจุดอ่อน จุดแข็งเพื่อนำ มาสร้างเป็นจุดขายหรือเป็นโอกาสได้แล้ว ก็ผันไปเกาะเพื่อน ที่จะเป็น

ทิศทางการของ พระพุทธศาสนาในอนาคต

เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบัน มีการปรารภถึงสถานการณ์พระพุทธศาสนาในอนาคตกันมากเป็นพิเศษ จะต่าง กันเพียงแต่เงื่อนเวลาที่มองเป็นทศวรรษ แทนที่จะมองเป็นศตวรรษอย่างในอดีต อาจจะเป็นเพราะโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ที่สำคัญคือหลักการทางพระพุทธศาสนา หรือแม้แต่ศาสนาเหล่านี้ ไม่ได้เป็นตัวชี้นำความคิดทางสังคมตามลำพัง แต่กลับเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ในรูปของโลกไร้พรมแดน ที่ใครไม่อาจยุดีข้อมูลข่าวสารบางอย่างไว้ในจุดใดจุดหนึ่งได้ ยิ่งสังคมได้เข้าสู่กระแสการเรียกร้องการตรวจสอบความโปร่งใส สังคม ต้องการมีส่วนร่วม การรับรู้ คำว่า ความลับ ยากนักที่จะมี เพราะเกิดกระแสว่ารัฐบาลอะไรประชาชนต้องรู้อะไร ความต้องการรู้ในเรื่องที่ควรไม่ควรจึงไม่อาจจำแนกได้

แน่นอน ท่ามกลางการเรียกร้องต้องการมีส่วนร่วมของสังคม ที่ส่วนมากมักจะเน้นไปในการตรวจสอบในรูปของการจับผิด หรือแสวงหาประโยชน์มากกว่าการต้องการมีส่วนร่วมเต็มตามเนื้อหาสาระของความเป็นในฐานะนั้น ๆ เช่น

ความเป็นพุทธศาสนิกชน มีภารกิจหลักคือการศึกษา เรียนรู้ศาสนธรรม การปฏิบัติตนตามหลักของศาสนธรรมประกอบพิธีกรรมตามศาสนพิธี ให้การอุปถัมภ์สนับสนุนศาสนสถานและศาสนบุคคลที่สรุปรวมเป็นพุทธบริษัท อันสรุปรวมเป็นศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนสถาน ศาสนพิธี แต่คนต้องการเข้าร่วมจริง ๆ และค่อนข้างมากเป็นพิเศษ คือการมีส่วน

ร่วมในการจับผิดศาสนบุคคล โดยเฉพาะฝ่ายที่เป็นนักบวช ชาวความเสื่อมเสียของนักบวชในพระพุทธศาสนา จึงสามารถครองหน้าของหนังสือพิมพ์ส่วนมากได้หลายเดือน ๆ หากมีการสังเกตติดตามแล้วจะพบว่า เป็นการเสนอข่าวสารในรูปโยกไปย้ายมา ขณะใดที่ข้อมูลในปัจจุบันมีไม่มากพอ จะนำไปเชื่อมโยงกับข้อมูลของพระที่ถูกจับสึกหรือตายไปแล้วในอดีต ลักษณะการเช่นนี้มีสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ชาวความบกพร่องของศาสนบุคคลเพียงจำนวนเล็กน้อย กลายเป็นสร้างภาพหรือพวามัวแก่พระสงฆ์ สามเณรส่วนรวม

ในขณะเดียวกันกิจกรรมใดที่จะเป็นการเกื้อกูลต่อพระพุทธศาสนาเป็นองค์ร่วม เช่น การเรียกร้องต้องการให้สรร.

บรรจุกว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ มีพระภิกษุสามเณร ทายกทายิกา ลงนามกันถึงสองล้านกว่าคน กลับไม่มีใครสนใจมีสรร.อภิปรายสนับสนุนเพียง ๗ คนเท่านั้นเอง ในขณะที่เดียวกันกลับมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ บางมาตราที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือ ศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอ

มาตรานี้ หากไม่มีปัญหาพิพาทอะไรกัน คงไม่มีปัญหาหนัก โดยเฉพาะพุทธศาสนิกชน ไม่ต้องการอภิสิทธิ์ทางศาสนาอยู่แล้ว แต่มาตรา

การเรียกร้องต้องการให้ สสร. บรรจุกำว่าพระพุทธรูปเป็นศาสนา ประจำชาติมี สสร. อภิปรายสนับสนุนเพียง ๗ คนเท่านั้น

ที่น่าห่วงมากที่สุด

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพ
บริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของ-
ศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา และ
ย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสน-
บัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความ
เชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อ
หน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อ
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงาม
ของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรค
หนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้
รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการวิดรอน
สิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้
เพราะเหตุที่ถือศาสนาหรือลัทธินิยมในทาง
ศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือ
ปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อถือ
แตกต่างจากบุคคลอื่น

ข้อความทั้งปวงในมาตรานี้ หาก
มองเฉพาะด้านสิทธิ เสรีภาพ จนถึงสิทธิ
มนุษยชนแล้ว จะรู้สึกว่ามันไม่มีปัญหา
อะไร กลับเป็นการส่งเสริมสนับสนุนสิทธิ
เสรีภาพ สิทธิมนุษยชนอีกด้วย แต่หากเรา
มองกลับไปก็ความเป็นอยู่ และความเป็น
ไปในทางพระพุทธศาสนามีปัญหาที่น่าคิด
และเตรียมตัวศึกษาวิเคราะห์หาข้อยุติเนื่อ
หาสาระของกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา
นี้ให้จงหนัก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะอะไร?

เพราะว่า การสืบสานพระพุทธ
ศาสนา จากอดีตถึงปัจจุบัน และแม้จะต่อ
ไปในอนาคตย่อมอาศัยหลักการสำคัญคือ
พระธรรมวินัย ที่อยู่ในฐานะองค์แทนของ
พระพุทธเจ้าเป็นหลักยึดถือหาข้อยุติ ใน
ความเป็นพระธรรมนั้นเน้นไปที่ความเสมอ
กันด้านทิวฎี ที่เรียกว่าทิวฎีสัญญัตตา
แต่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหาได้รับรอง
พระธรรมวินัยไม่ กลับมีคำแปลกๆ ออกมา
หลายคำ เช่น

๑. ลัทธินิยมในทางศาสนา หมายถึง
ความว่าอย่างไร ในสังคมไทยไม่ได้ให้
ความสำคัญแก่ลัทธินิยมมากกว่าพระ
ธรรมวินัย หากลัทธินิยมเหล่านั้นเกิด
ขัดแย้งกับหลักการทางพระพุทธศาสนา
เช่นสมมติว่า

ชาวคราวที่เกี่ยวกับการถวายข้าว
ทิพย์แก่พระพุทธเจ้า ในอายุตณนิพพาน
มีความชัดเจนว่าเป็นลัทธินิยมในทาง
ศาสนาประการหนึ่ง อย่างน้อยก็ทำกัน
ภายในวัดหนึ่ง ที่มีคนเชื่อถือไม่น้อยเลย
ถ้าจะถามว่าการกระทำเช่นนี้ เป็นปฏิปักษ์
ต่อหน้าที่ของพลเมือง หรือขัดต่อความ
สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชนไหม? ตอบว่า มีปัญหาทั้ง ๓
กรณี เพราะนั่นคือการปฏิบัติพิธีกรรม
ตามความเชื่อของตน ที่กฎหมายมาตรา
นี้รับรองไว้

แม้ข้อที่นำมาถกเถียงอภิปรายกัน
แพร่หลาย กรณีของพระนิพพาน เป็นอัตตา
หรืออนัตตา ก็คงเป็นเรื่องของความเชื่อ
ถือของท่านเหล่านั้น หากใครต้องการจะ
ให้ยุติการเผยแพร่หากเขาอยากเอามาตราที่ ๓๘
แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ขึ้นต่อสู้ คงต้องสู้กันนาน

๒. นิกายศาสนา อันเป็นปัญหาที่
ถาวรในศาสนาต่างๆ จนยากที่จะให้
ศาสนาแต่ละศาสนาเกิดสามัคคีธรรมของ
คนต่างนิกายกัน การให้ความสำคัญแก่
นิกาย ในขณะที่เดียวกันไม่มีความชัดเจน
ในความเป็นนิกาย หากสำนักสันตือโศก
จะประกาศตนเป็นนิกายขึ้นมาในโอกาส
ต่อไปสามารถทำได้ไหม? แน่นอนพระราช
บัญญัติคณะสงฆ์บอกนิกายในพระพุทธ
ศาสนาไว้ ๒ นิกายหลัก ๔ นิกายย่อย
แต่การที่รัฐธรรมนูญที่ใหญ่กว่าพระราช-
บัญญัติเปิดโอกาสให้เป็นอย่างนี้ อนาคตจะ
ต้องเกิดที่ยากจะประสานให้เกิดความเป็น

อันเดียวกัน ในด้านศีลและทิวฎี ที่ในแง่
ของความเป็นจริงนั้น การละเมิดบท
บัญญัติของศีล ในแง่ของความเป็นจริง
แล้วเป็นความผิดเฉพาะตัว เพียงแต่สังคม
มีความสับสนในการมองกระบวนการของ
กรรมเอง ความผิดส่วนตัวจึงกลายเป็น
ความผิดของส่วนรวมไป แปลกที่ความ
เห็นผิดจากพระธรรมวินัย อันถือว่าเป็น
หลักการสำคัญในทางพระพุทธศาสนา
พระพุทธเจ้าทรงแสดงวิบัติสำหรับ
นักบวชไว้ ๔ ประการ คือ

ศีลวิบัติ ความวิบัติของศีล คือ การ
ล่วงละเมิดอาบัติประเภทครุอาบัติ

อาจารย์วิบัติ ความเสียด้านความ
ประพฤติ หมายถึง การล่วงละเมิดพระ
วินัยบัญญัติจากอาบัติตุลลัจฉัยลงมา

อาชีวิวิบัติ การเลี้ยงชีพในทางผิด
จากพระวินัย สมณะภาวะ ในแง่ของความ
เป็นจริงแล้วความผิดทั้ง ๓ ประเภทนี้เป็น
กรรมเฉพาะตัว ที่สรุปรวมเป็นการทำตน
ให้วิปริตจากพระวินัย

ทิวฎีวิบัติ ความเห็นตรงกันข้าม
กับข้อที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ เรียก
รวมว่า เห็นผิดจากท่านองคคองธรรม
สามารถขยายผลแห่งความแตกต่างไป
ตามลำดับ จนกลายเป็นความแตกแยก
กันในที่สุด จนกลายเป็นนิกายลัทธิขึ้นใน
ศาสนานั้น ๆ ในขณะที่รัฐธรรมนูญยอมรับ
หลักที่ทำนเรียกว่า “ศาสนบัญญัติ” ที่ไม่
ทราบว่าการอบของความหมายเป็นอย่างไร
กันแน่

กฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้จะไม่
มีปัญหาละเลย หากชาวพุทธเราทุกหมู่เหล่า
มีความเคารพหนักแน่นในพระพุทธเจ้า
พระธรรม พระสงฆ์ ไตรสิกขา แต่สภาพ
จิตเช่นนี้ยากที่จะเกิดขึ้นได้เสมอเหมือนกัน
เท่าที่ของผู้รับผิดชอบในการสืบ
สานพระพุทธศาสนา เพื่อนำพาพระพุทธ

ท่าทีของผู้สืบสานพระพุทธศาสนา ให้ดำรงคงอยู่มีความจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความชัดเจน

ศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเนื้อหา ให้ดำรงคงอยู่ตลอดไปมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาดนเองด้วยการศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความชัดเจนแล้วปฏิบัติตนตามหลักของพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ อาศัยการศึกษาการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของตน อนุเคราะห์ต่อสังคมด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปขององค์กรจัดตั้งที่ร่วมหลักความคิด ร่วมกิจกรรมกัน มีการศึกษาติดตามปัญหาต่างๆ ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน แล้วพร้อมใจกันสืบสาวถึงสาเหตุของปัญหาให้ชัดเจน กำหนดเป้าหมายที่จะต้องก้าวไปร่วมกันตามหลักการและวิธีการในการแก้ปัญหา ป้องกันปัญหานั้นๆ เหล่านี้ในแง่ของความเป็นจริงแล้ว เป็นบทบาทหลักของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ในอดีต แต่

จะเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการทำงาน แทนที่จะทำงานในรูปของวีรชนเอกชน จะต้องทำงานในนามขององค์กรทางพระพุทธศาสนา

การจะดำรงตน องค์กรพระพุทธศาสนาให้มั่นคงจำเป็นต้องมีความหลากหลายในงานสังคมสงเคราะห์ ที่สามารถสร้างสำนึกร่วมกันให้เกิดแก่สังคมว่า ศาสนาสามารถอำนวยประโยชน์ ความสุขให้แก่ปัจเจกชน สังคมอย่างแท้จริง ความคิดแบ่งแยกทำนองเป็นจักรวรรดิที่ให้ความสำคัญแก่สมภาร พระสังฆาธิการในตำแหน่งต่าง ๆ เป็นศูนย์รวมของความเคารพ สักการะนับถือ นั้น จะต้องเปลี่ยนเป็นมีเป้าหมายอยู่ที่พระรัตนตรัยเป็นฐานแห่งความเคารพนับถือ เทิดทูนร่วมกัน โดยมีประโยชน์ ความสุขแก่ตนเอง สังคม

สังคม สังคมพุทธเป็นเป้าหมาย จะทำอะไร ทำอย่างไรก็ตาม จะต้องมองเทียบเคียงกับพระธรรมวินัย ที่ต้องยึดด้วยพระธรรมวินัย

ส่วนผลที่จะเกิดขึ้นให้มองเพียงว่า เราจะทำอะไรทำอย่างไร ทำไปแล้วพุทธบริษัทจะได้ประโยชน์อะไร トラบใดที่สังคมได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนา การยอมรับนับถือศรัทธา ศึกษาปฏิบัติสืบสานพระพุทธศาสนาจะสามารถสร้างเป็นพลังขับเคลื่อนนำพาพระพุทธศาสนาให้ดำรงมั่นคงสืบไปตลอดกาลนาน

ประเด็นสำคัญว่า...

ชาวพุทธ พร้อมจะสืบสานงานพระพุทธศาสนา ด้วยความเสียสละ สามัคคี มีปัญญา กรุณาหรือไม่เท่านั้น.

นิราศร้างห่างลูกน้อยคอยพ่อกลับ
 หนุยังหลับก้มจูบลาก่อนฟ้าสว่าง
 เสียงแตรรถกุดเทียวแรกแทรกเสียงคราง
 รีบก้าวย่างเท้ากระเป่าจากเจ้ามา

นั่งรถเมล์ เท่ห์เหลือร้ายสาย 17
 แล้วระเหิดเข้าวัดลัดทางขวา
 บวรวัดที่จัดตั้งวิทยาฯ
 รถบัสรับขับมิเข้าสู่เมืองกาญจน์

เนื่องในการสัมมนาภาษาอังกฤษ
 หวังลิขิตฟังพูดได้ให้แตกฉาน
 อยู่สามวันฝันถึงหนออยู่ทุกวาร
 ถึงจากกันมิหนานใจคำนี้

สายผูกพันอันใดในโลกนี้
 มีค่าที่สายจริงจิตความคิดถึง
 เคยอุ้มเล่นเป็นประจำชวนรำพึง
 คือสายซึ่งพ่อลูกผูกกลม

ตักข้าวกึ่งกึ่งวิลเห็นเป็นห้วงภาพ
 ยามหนุคาบคายข้าวทิ้งจึงสับสน
 จนแม่แดงแกวงปากดำว่าชอบชน
 ของปีปนคนเป็นแม่เหน้อยแน่นัก

รอวันจันทร์จะพลับกลับไปรับอุ้ม
 ลูกกอดขาให้ชุ่มชื้นใจหนัก
 เสรีภาระจะกลับไปให้ลูกรัก
 นั่งบนตักกินของฝากเต็มปากเอ๋ย

อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ตอน. เอกภาพของวิทยาเขต
: หนึ่งในงานด่วน

ตั้งจิตอธิษฐานแรง ๆ เพียงลำพังผู้เดียว หลังจากทราบข่าวว่าจะมีวารสารประจำมหาวิทยาลัย โผล่มาลึบตาในบรรณพิภพ ตั้งแต่เดือน มกราคม ศก ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

อธิษฐานที่แอบตั้งไว้ในใจ (โดยจำเป็นต้องมีเรื่องอื่น ๆ ไปก่อน) นั้น ก็คือใครจะวิเคราะห์การบริหารงานของ “มหาวิทยาลัยสงฆ์” ย้ำเน้นเฉพาะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ผู้เขียนเป็นหนึ่งในสมาชิกนั้นอยู่เท่าที่สติปัญญา ประสบการณ์ และเวลาจะเอื้ออาทร

เหตุผลที่ดาดาขะแน่นหนาสนับสนุนความคิดเกี่ยวกับบทความทำนองนี้ พอเค้นและสรุปออกมาได้ คือ ก่อนที่จะให้ผู้อื่นเกิดความภาคภูมิใจในสถาบันของเรา เราต้องมีความภาคภูมิใจในสถาบันของเราอย่างแท้จริงเสียก่อน ถ้าเราภูมิใจในสถาบันของเราอย่างถ่องแท้และทั่วถึงโดยไม่เสแสร้งแล้ว แม้ผู้อื่นจะไม่เห็นพ้องด้วย ก็ไม่สามารถทำให้ความภาคภูมิใจของเราลดค่าลงไปได้เลย เพราะความภาคภูมิใจของเรา มีเหตุ มีผล และดำเนินด้วยปัญญาอย่างครอบคลุมนั่นเอง

ยังมีเหตุผลอีกข้อหนึ่งดูเหมือนจะเป็นความสำคัญไม่ยิ่ง ไม่หย่อนไปจากข้อแรก และโยงใยเกี่ยวเนื่องถึงกันด้วยซ้ำไป

เหตุผลข้อที่ว่านี้มีคำตอบชัดเจน อยู่ในตัวแล้ว ถ้าสังเกตหัวข้อหรือชื่อคอลัมน์ที่ได้ตั้งไว้ นั่นคือ คงไม่กล้าหาญ

ที่จะเรียกว่า “ข้อบกพร่อง” แต่ขออนุญาตใช้คำว่า “สิ่งควรเติมเต็ม” ในการบริหารงาน ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็แล้วกัน

นับแต่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ทำให้สถานภาพของมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นนิติบุคคล และเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล โดยสมบูรณ์แบบ

มีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารงาน หน่วยงานที่เป็นมือเป็นไม้หลักๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภา

วิชาการ กรรมการบริหารงานบุคคล กรรมการการเงินและทรัพย์สิน เป็นต้น

มหาวิทยาลัย ออกข้อกำหนดการจัดตั้งส่วนงาน และประกาศการแบ่งส่วนงาน มีผลบังคับใช้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกว่าจะดำเนินการเรื่องนี้แล้วเสร็จ กินเวลาไปหลายเพลaleyทีเดียว

จึงถือได้ว่า วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเสมือนวันที่ประธานในพิธีกีฬาฆ่าแข่งได้ลั่นไกปืนส่งสัญญาณ ให้ผู้บังคับบัญชาอัสวะทั้งสองบังคับวิ่งไปสู่จุดหมายตามลานและลู่วิ่งที่มีการทำสัญญาอย่างเป็นทางการและเป็นลายลักษณ์อักษรกันไว้

ปัญหาของวิทยาเขตม.มมร.ทั้ง ๗ แห่ง จะดำเนินการอย่างไร? ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำดูจะแต่ก่อนได้หรือเปล่า?

จากวันนั้นถึงวันนี้ (ช่วงที่เขียนต้นฉบับกลางเดือน มกราคม) กาลมัจจุราชได้อนุญาตให้พระอาทิตย์และพระจันทร์ขึ้น-ลง นับได้เกือบ ๓ เดือน เข้าไปแล้ว การบริหารงานเกี่ยวกับการแบ่งส่วนงานย่อยภายใน โดยเฉพาะที่วิทยาเขตยังขมุกขมัวอยู่เลย

ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยาลัยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการศูนย์ บริการวิชาการ หรือแม้แต่กรรมการวิทยาเขต ซึ่งสภามหาวิทยาลัย มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติ นี้ไม่รวมตำแหน่งปลัดย่อยระดับล่างลงไปอีกด้วยนะ

ถ้ามีการรับชิงตบ ชิงแจ่ง ในช่วงนี้ ว่ากำลังดำเนินการอยู่ เพิ่งมีการประกาศการแบ่งส่วนงาน งานยุ่งมาก ต้องคอยเป็นคอยไป ฯลฯ ขอให้พิจารณาอีกสักครั้งแล้วค่อยตอบใหม่

คงไม่ใช่เป็นความผิดของรองอธิการบดีวิทยาเขตต่างๆ ที่ไม่ดำเนินการใดๆ เพราะทราบ ว่ากำลังรอคำสั่งจากเบื้องบนว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร

และก็เป็นความพลาดของผู้บริหารส่วนกลาง ที่ไม่สั่งการใดๆ ลงไป เพราะกำลังรอให้วิทยาเขตแต่ละวิทยาเขตส่งเรื่องเข้ามาเพื่อพิจารณา (บางแห่งก็ดำเนินการไปบ้างแล้ว)

วัฒนธรรมการบริหารของส่วนกลางนั้น พระเดชพระคุณอธิการบดีมอบหมายให้รองอธิการบดีทั้ง ๔ รูป (รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผน, รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, รองอธิการบดีฝ่ายเผยแผ่และวิเทศสัมพันธ์, รองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา) เป็นผู้ดูแลในสายงานนั้น ๆ องค์กรอธิการบดีจะเป็นผู้รับทราบนโยบายและสนับสนุนกิจการมหาวิทยาลัย กล่าวได้ว่า เป็นการบริหารงานแบบลอยตัวนี้เป็นสัจธรรมข้อหนึ่งภายในมหาวิทยาลัย

ปัญหาจึงจุกแน่นที่หน้าอกกว่า วิทยาเขตของ ม.มมร. ทั้ง ๗ แห่ง จะดำเนินการอย่างไร? ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำดูจะแต่ก่อนได้หรือเปล่า? ถ้าได้มีขอบเขตกฎเกณฑ์อย่างไร? ถ้าไม่ได้ มีจุด ศูนย์ กลางในการประสานงานติดต่อกันที่ไหนที่ชัดเจนและเชื่อถือได้?

ถ้าเรากล้าพอที่จะยอมรับความจริง เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “ศูนย์การติดต่อประสานงานระหว่างส่วนกลางและวิทยาเขตขาดความชัดเจน” ปัญหาที่คาราคาซังทั้งหลายบวกกับความไม่ลงตัวนี้ จึงทำให้มีกรณีตัวอย่าง เช่น วิทยาเขตล้านนา และดูเหมือนว่า วิทยาเขตร้อยเอ็ดที่จะต้องเผชิญศึกหนักเป็นรายต่อไป

ปัญหาจะตามกันมาเป็นขบวนแฉก เช่น การจราจรในกรุงเทพฯ ถ้าไม่ถอดสลักในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่ตรงจุดแล้วละก็นโยบายมุ่งก้าวสู่ความเป็นเลิศเป็นสากล จะพังครืนลงมาเหมือนตึกระฟ้ายอดสวย แต่ฐานสวยเท่านั้นเอง

การดำเนินการให้วิทยาเขตมีเอกภาพถือว่าเป็นงานเร่งด่วนของมหาวิทยาลัย พอสรุปแนวทางแก้ไขภาพรวมเป็นเบื้องต้น คือ

๑) วิทยาเขตทุกแห่งต้องประสานงานกับหัวหน้าสำนักงานอธิการบดี และให้ดำเนินการเรื่องต่างๆ ไปยังรองอธิการบดีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงเสนออธิการบดีสั่งการ (ที่เสนออย่างนี้ เพราะสอดคล้องกับพหุัตถ์ที่จำเป็นต้องเป็นอย่างนี้) แต่ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อพิจารณาวัฒนธรรมการบริหารส่วนกลางตอนนี้แล้ว พันธจะได้เลยว่าจะเกิดความไม่คล่องตัวเวลานับการ อาทิจานส่วนกลางก็ล้นมือ งานวิทยาเขตเพิ่งเป็นรูปร่างใหม่ต้องเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และผู้รับผิดชอบตำแหน่งนี้ ก็มาใหม่จำต้องศึกษา งานต่างๆ มากมายจึงขอไม่สนับสนุนในวิธีการนี้ขอสนับสนุนวิธีการในข้อต่อไป

๒) มหาวิทยาลัย สมควรจะมีผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกลยุทธ์ (เพื่อความคล่องตัวทุกกรณี) สำหรับรับผิดชอบประสานงานโดยตรงระหว่างส่วนกลางกับวิทยาเขต เป็นจุดเชื่อมต่อเพื่อให้เกิดเอกภาพแก่วิทยาเขต ผู้ช่วยอธิการบดีท่านนี้ต้องทำตัวเป็น “อธิการบดีน้อย” หรือจะเรียกท่านอธิการบดี ก็ได้ คอยสอดส่องดูแลทุกวิทยาเขตอย่างใกล้ชิดแล้วเสนออธิการบดีสั่งการ คงต้องมีการเที่ยวไป เทียวมาเพื่อตรวจตราหลังจากที่มีเอกสารต่าง ๆ อยู่ในมือแล้ว เช่น ช่วงนี้ทุกวิทยาเขต ต้องส่งผู้จะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการต่าง ๆ หรือผู้จะเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยแก่ส่วนกลางเป็นต้น พร้อมทั้งให้คำอธิบาย วิธีการสรรหา โดยสอดคล้องกับกฎระเบียบต่างๆ ที่อาจมีบางวิทยาเขตสงสัยและสอบถาม

ขออนุญาตไม่ลงรายละเอียดมากไปกว่านี้ เพราะยังเขียนไปมากเกรงว่าจะสับสนจนกลับวัดไม่ถูก

ท้ายสุด ขอเน้นย้ำความคิดเดิมของตนว่า ขณะนี้จรวดแห่งการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้กำลังพุ่งสู่โลกไร้พรมแดนโดยมีการวางแผนในการพัฒนา มหาวิทยาลัยไปสู่ระบบความเป็นสากล ทั้งทางด้านหลักสูตรและนักศึกษานานาชาติ จะมีระบบ IT Campus เข้ามาช่วยการดำเนินการ และอื่นๆ ที่บ่งบอกว่ายานอวกาศลำนี้ กำลังจะทะยานสู่ตลาดโลกสากล

ฉะนั้น จึงขออนุญาตทำหน้าที่ช่างเก็บตก หรือ ช่างเก็บงาน ไขน็อตที่ยังหละหลวม บัดกรีรอยต่อที่ยังเป็นรูโหว่ตลอดจนทาสีแต่งเติมให้แก่กระสวยอวกาศลำนี้ และปรากฏว่า ยิ่งไข ยิ่งบัดกรี ดูเหมือนว่า จะมีงานค้างค้างและลืมหูลงอยู่พอสมควร เสียด้วยซิ!

ตามแนวพุทธศาสตร์

๑. ความนำ

การที่ผู้เขียนหยิบยกเอาประเด็นการบริหารตามแนวพุทธศาสตร์ มานำเสนอในครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากแนวคิดหลักของการบริหาร (Execution) ในเรื่องต่างๆ เช่น การบริหารครอบครัว บริหารธุรกิจ บริหารองค์กร องค์กร ซึ่งเป็นการบริหารที่เป็นโครงสร้างระดับจุลภาค (Micro) ตลอดถึงการบริหารระดับกว้างอย่างเช่น การบริหารประเทศของรัฐบาล (Macro) ทั้งนี้การเขียนในเรื่องดังกล่าวนี้ มีปัจจัยทางด้านสังคม โดยเฉพาะการบริหารงานในหน่วยงานต่างๆ มักจะประสบปัญหาพบอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลในระดับผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอทำให้งานในองค์กรไม่ก้าวหน้า หรือไม่พัฒนาเท่าที่ควรอันเป็นผลบอย่างยิ่งต่อการบริหารการพัฒนา และเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ

๒. แรงจูงใจ และการนำเสนอ

เบื้องต้นคงกล่าวออกตัวว่า ผู้เขียนมิใช่ นักเขียน แต่ครุ่นคิดมานานแล้ว แต่ยังไม่มีโอกาสแสดงทัศนะทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ นับเป็นมิติที่ดีของมหาวิทยาลัย ที่ได้ถือโอกาสสารขึ้นเพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ได้แสดงผลงาน ในด้านวิชาการงานเขียน งานคิดงานประดิษฐ์กรรม ของแต่ละท่านในทัศนะต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

สืบเนื่องจากความนำในเบื้องต้น ที่ผู้เขียนมุ่งเน้นการเขียนในเรื่องการบริหารกับการนำหลักพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ทางสังคม (Social Applied) โดยมองระบบความคิดการสร้างสรรค์ ทั้ง ๒

แบบ (ทวิภาค) กล่าวคือ มองการบริหารจัดการอันเป็นเรื่องฟังแล้วเป็นเรื่องของทางโลกกับวิธีการบริหาร ที่นำเอาหลักพระพุทธศาสนา มานำเสนอควบคู่กันไปด้วย เพื่อเป็นการมองอรรถธรรมทางศาสนาที่จะเชื่อมโยงความคิดให้เกิดประโยชน์ และการนำไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงานองค์กรอื่น ๆ ได้ทั้ง ๒ ระดับ

๓. นิยามความหมาย

การบริหาร หมายถึงการดำเนินการจัดการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Activities) กิจกรรมนั้นย่อมมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ในความหมายตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Execution ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า การจัดการ การดำเนินการ เช่น บริหารธุรกิจ การปกครอง เช่น บริหารท้องถิ่น รวมความแล้วหมายถึง การทำกิจกรรมในองค์กร หน่วยงานเป็นการบริหารอย่างหนึ่ง ตาม

การบริหารไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แม้กระทั่งครอบครัวก็คงไม่พ้นที่จะต้องมียุทธศาสตร์นำการบริหาร

ปรัชญาการบริหารแล้ว กลไกสำคัญในการบริหารนอกจากจะใช้หลักการมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารแล้ว ปัจจัยสำคัญคือการสร้างระบบการบริหารที่ดี โดยการมองการบริหารเป็นการพัฒนาหน่วยงานของตนเองให้เจริญก้าวหน้า

ระบบโครงสร้างของหน่วยงานประกอบด้วย

1. สถานที่ (Building) เช่น อาคาร ดิถี่ทำการ ฯลฯ
2. บุคคล (Person) เช่น คณะทำงาน กรรมการบริหาร ฯลฯ
3. ทรัพยากรวัตถุ (Materials) เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ โต๊ะ เทคโนโลยีอื่น ๆ
4. เงินทุน (Budget) เช่นงบประมาณสนับสนุน ค่าจ้าง เงินเดือน หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

กล่าวได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ มีความสำคัญยิ่งต่อการบริหาร แต่เมื่อมองโดยแท้จริงแล้วจะเห็นว่า ทรัพยากรบุคคล (Human Resource) เป็นความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหาร เพราะคนนับเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งต่อการแสวงหาความสำเร็จในทุกเรื่อง แม้ว่าการทำงาน การบริหารในเรื่องใดจะมีความบริบูรณ์ ด้านอื่นก็ตาม แต่ขาดบุคคลกล่าวคือ ผู้บริหารคณะทำงานย่อมให้ความร่วมมือร่วมด้วยช่วยกันในการทำงานคงไม่บรรลุผลและประสบความสำเร็จได้

๔. บริหารคน บริหารงาน

บุคคลเป็นทรัพยากรสำคัญ เป็นมันสมองและกลไกการพัฒนาการบริหาร จำเป็นต้องมีคณะบุคคลผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ อันเป็นสิ่งที

สังคมพึงประสงค์สำหรับการบริหาร ตามหลักพระพุทธศาสนา แล้วพระพุทธศาสนาสอนให้คิด สอนให้ทำสอนให้ศึกษาในเรื่องของบทบาทผู้นำมากทีเดียว การที่พระองค์สอนให้มองผู้นำในที่นี้ ก็คือเราให้มองความสำคัญการบริหารที่เกี่ยวข้องกับคนโดยเฉพาะหัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชาไม่ว่าจะเป็นประมุขทางสังคมที่มีตำแหน่งฐานะในการบังคับบัญชาอย่าง เช่น นายกรัฐมนตรี การดำรงตำแหน่งทางสงฆ์กำกับดูแลการบริหาร การปกครองวัดเช่นสมภารวัด ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในวัดต่าง ๆ ย่อมใช้หลักการบริหารเข้ามาประกอบ โดยเฉพาะการบริหารที่ต้องอาศัยหลักธรรม “คุณธรรม” ทางศาสนาเข้ามาใช้อันเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ ที่จะบังเกิดผลดีเกิดผลสมบูรณ์ ความเรียบร้อย ในกิจกรรมด้านการบริหาร เช่น การบริหารในองค์กรทางพุทธศาสนา หรือการพัฒนาในด้านต่างๆเช่น การศึกษาของพระสงฆ์ภายในวัดให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น

๕. จุดอ่อนของการบริหาร คือ อะไร?

การบริหารมีนัยสำคัญอันหนึ่งที่ผู้บริหารงาน มักจะประสบความล้มเหลวอยู่เสมอ คือ “การบริหารที่มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนเพียงอย่างเดียว การขาดความรู้ ความเข้าใจในงาน รวมทั้งขาดวิสัยทัศน์ และหลักคุณธรรมที่จำเป็นในการบริหาร”

ปรากฏการณ์ทางสังคมธุรกิจ และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเงิน การคลังของชาติอยู่ในขณะนี้ ส่วนหนึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เป็นความล้มเหลวของการบริหารที่ผิดพลาด และขาดประสพการณ์ ขาดความสำนึกในความเป็นนักธุรกิจ เพราะนักธุรกิจที่ประกอบและดำเนินการกิจกรรมถ้วนหน้า มุ่งผลแต่กำไร แสวง

หาประโยชน์ใส่ตัวและพวกพ้อง การบริหารขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดวิสัยทัศน์ด้าน “คุณธรรมการบริหาร” ลืมนึกถึงความล้มเหลว ความผิดพลาด และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมประเทศชาติ มองเพียงปัจจัยอย่างเดียวขอให้ได้รวยไว่ก่อนอะไรทำนองนั้น

ถ้าทุกคนที่เป็นนักบริหาร ในขณะที่เดียวกันก็เป็นนักคิด นักเสียสละมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง วิกฤตเศรษฐกิจที่เรียกว่า เศรษฐกิจฟองสบู่ (Bubble Economy) ก็คงไม่เกิดเพราะนักเศรษฐศาสตร์ ภาวะฟองสบู่แตก (Tom Yum Decease) ในภูมิภาคอาเซียนโดยภาพรวมอันหนึ่งคือ ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นจุดวิกฤตและเกิดความหายนะทางด้านการบริหาร การเงิน การคลังและสังคมรวมถึงการเมืองอย่างชัดเจนและส่งผลกระทบต่อนานาชาติในภูมิภาคอย่างรวดเร็ว

๖. หลักธรรมทางพุทธศาสนากับการบริหาร

ความพึงประสงค์สูงสุดของการบริหาร หรือนักบริหารคือ ความสำเร็จในกิจการทั้งปวงความบรรลุเป้าหมายในหลักการและวัตถุประสงค์อันนั้น ตามแผนงานและนโยบายที่วางเอาไว้

แต่ถ้าวิวินิจฉัยแล้วว่า งานที่ออกมาไม่พึงประสงค์ และไม่ก้าวหน้าบอกได้เลยว่าการบริหารของเราเกิดความผิดพลาดอย่างแน่นอน

ถามว่า ความผิดพลาดตรงไหน? ผิดพลาดจากอะไร? ใครทำให้ผิดพลาด คงเป็นโจทย์ที่เราปวดหัวพอสมควรถ้ามีคำถามเหล่านี้เกิดขึ้นมากมาย

หากความผิด พลาดนั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกคงไม่เท่าไร แต่ที่มันเป็นความ

การบริหารทุกอย่าง ต้องดำรงอยู่ด้วยพื้นฐานอันมีหลัก พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบ จึงจะเกิดความสำเร็จ

ผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า เราคงต้องหาจุดอ่อน สร้างจุดแข็ง เสริมจุดดีให้ได้

การบริหารทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใด จะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แม้กระทั่งครอบครัวก็คงหนีไม่พ้นที่จะต้องมีหลักธรรมนำการบริหาร เพราะหากจัดโครงสร้างดังกล่าวเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้ระบบโครงสร้างนั้นล้มได้ เราจะต้องจัด จะต้องใช้หลักธรรมเสริมโครงสร้างด้วย จึงจะทำให้เกิดความเข้มแข็ง และมั่นคงสามารถดำเนินกิจการนั้น ๆ ไปได้

๗. วิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมอันหนึ่งที่นักบริหารพึงตระหนักและควรนำมาประยุกต์ใช้ คือ

๑. ความซื่อสัตย์ (Honesty) หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ในหน้าที่การงาน และบทบาทของตนเอง

๒. ความมีน้ำใจ (Charity) หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน หรือต่อผู้ได้บังคับบัญชา และคนรอบข้าง บริหารงานโดยปราศจากความถือคติ

๓. บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ลักษณะที่ดีของผู้บริหารต่อเพื่อนร่วมงาน ด้านทัศนคติในการบริหารการจัดการ

เอกสารอ้างอิงประกอบการเขียน

- ๑. พระราชนิพนธ์ (ประยูรค์ ปยุตโต) ทุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๔
- ๒. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ ๖), พ.ศ. ๒๕๓
- ๓. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๔. สมยศ นาวิการ การบริหาร สำนักพิมพ์ ดอกหญ้า กรุงเทพฯ ๒๕๑๖

เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การพูด การสนทนากับคนรอบข้าง รวมทั้งการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้บังคับบัญชาหรือคณะทำงานในองค์กรอย่างเหมาะสม

๔. ความอดทน (Tolerance) หมายถึง บริหารด้านความสามารถ ความเพียรพยายาม จิตมั่นคงไม่ท้อแท้เมื่อมีปัญหา ค่อยคิด คิดทำอย่างรอบคอบและมีสติ ประกอบกับประการสุดท้ายที่จะขาดมิได้คือ

๕. ความเสียสละ (Liberality) ในคุณธรรมประการสุดท้ายนับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักบริหาร การบริหารงาน แม้เราจะมีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติอื่นแต่ขาดความเสียสละ ซึ่งเป็นฐานของการสร้างความสำเร็จในการบริหาร ก็เพราะความเสียสละนี้เองที่ทำให้ใครต่อใครบุคคลในประวัติศาสตร์โลกที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมาแล้ว และถูกจารึกไว้ว่า เป็นวีรบุรุษ เป็นรัฐบุรุษอย่าง เช่น พระพุทธเจ้า ทรงเสียสละความสุขส่วนตัวแสวงหาโมกขธรรมเพื่อชาวโลก ท่านมหาตมะคานธี บุรุษแกร่งแห่งชมพูทวีปตั้งอุดมการณ์

แสวงหาความยุติธรรมและเอกราชเพื่อชาวอินเดีย หรือแม้แต่ท่านประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษอย่าง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ท่านเสี่ยสละประโยชน์ ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่กล่าว คือ การปกครองประเทศชาติ ท่านใช้คุณธรรม นำบริหารราชการแผ่นดิน ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาถึง 2 สมัย ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นั่นเป็นเพราะความเสียสละมิใช่หรือ?

สังเขปความ

การบริหารทุกอย่าง กิจการทุกประเภท ต้องดำรงอยู่ด้วยพื้นฐานอันมีหลักพระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบ จึงจะเกิดความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผล หลักพุทธศาสตร์ จึงนับเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งคุณูปการต่อกิจการ กิจการงาน การบริหารทั้งปวง

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ให้เหมาะสม รวมทั้งการมีวิสัยทัศน์อันลุ่มลึก และองค์ประกอบอื่น ๆ ในการจัดการ การบริหาร

แก้ปัญหาเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันนี้ ไปไหนมาไหนมักจะได้อินแต่คนพูดถึงเศรษฐกิจฝืดเคือง แม้แต่ฝั่งชาวสารต่างประเทศบ้านเมืองเขาก็มีปัญหาเรื่องข้าวยากมากแถมเหมือนกันกับบ้านเมืองเรา

ปัญหาต่างๆรวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจด้วยนี้ ย่อมหนีไม่พ้นสภาวะธรรมไปได้ คือ ปัญหาเป็นเพียงกฎแห่ง ธรรมชาติอันหนึ่งที่มีลักษณะเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป คือ เมื่อปัญหาต่างๆ มันเกิดขึ้นได้มันก็ดับไปได้เหมือนกัน เพราะมันมีวัฏจักรของมันอยู่ แต่มันจะดับช้าหรือเร็วมันก็ต้องดูปัจจัยตัวเสริมให้ปัญหาคงสภาพอยู่มีมากน้อยแค่ไหน

ปัจจัยที่ว่านี้ที่สำคัญที่สุดก็คือมนุษย์เราเอง ส่วนปัจจัยอย่างอื่นนั้นเป็นองค์ประกอบย่อย มีความสำคัญน้อยลงไปตามลำดับ

ตามหลักของพระพุทธศาสนาแล้ว ถือว่าสภาวะธรรมทุกอย่าง เกิดขึ้นได้ เพราะมีเหตุปัจจัยทำให้เกิด ถ้าไม่มีเหตุปัจจัยแล้วทุกอย่างจะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ ถ้าจะแก้ก็ต้องหาเหตุเกิดของมันให้ได้เสียก่อน มันถึงจะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ตรงตามความเป็นจริง นี่ก็เป็นทฤษฎีธรรมดา ๆ ที่หมอเขาปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป ถ้าหมอไม่ตรวจคนไข้หาสมุฏฐานของโรคก่อนแล้วเขาจะรักษาถูกชนิดของโรคได้อย่างไร

หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา นั้น เป็นหลักคำสอนที่มุ่งสอนให้มนุษย์รู้จักการแก้ปัญหาให้กับตนเองทั้งสิ้น ปัญหาต่างๆ มีมูลเหตุมาจาก ความโลภ

(โลภะ) ความโกรธ (โทสะ) ความหลง (โมหะ) เพียงเท่านี้ รับรองได้ว่า ไม่มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นนอกจาก ๓ ข้อนี้แน่นอน อาจมีข้อปลีกย่อยออกไปแตกต่างกัน แต่สุดท้ายก็สรุปลงในข้อ ๓ อย่างนี้ทั้งสิ้น

ถ้าวิเคราะห์กันโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาเป็นบรรทัดฐานแล้วก็จะทราบว่ามูลเหตุแห่งปัญหาเศรษฐกิจ ประการแรกก็คือ ความโลภอยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ขาดสันโดษธรรมมาเป็นตัวควบคุม จึงเกิดการคอร์รัปชั่น ฉ้อราษฎร์บังหลวง ทำอะไรก็มุ่งประโยชน์ตน และพวกพ้องเป็นที่ตั้ง ทำให้เงินทองมันเป็นไปโดยขาดขบวนการ แทนที่จะเอาไปบำรุงท้องที่กลับไปบำรุงที่ท้อง (ตนเอง) สิ่งเหล่านี้เป็นที่ทราบกันทั้งโดยคนในบ้านในเมือง และสื่อมวลชนต่างประเทศ ก็ยังเป็นกระຈกส่องเงาให้เราทราบอยู่เป็นประจำ

ภาษิตว่า “นตฺถิ โลเก รโห นาม ชีนชื้อว่าความลับไม่มีในโลก” ขยายความว่า แม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็นการกระทำเลวทรามของตัวเอง ก็ตัวเราเองนี่แหละจะเห็นการกระทำของตัวเอง วันนี้เราอาจยินดีต่อการกระทำของเราเอง แต่เชื่อเถอะวันหน้าตัวเราจะดำตัวเราเองไปตลอดชีวิตเลย อาการดังกล่าวมานี้ พระพุทธเจ้า พระองค์ทรงให้แก้ด้วยการเสียสละ แบ่งปันให้ทาน เอาใจเขา มาใส่ใจเรา

ความโกรธ เป็นตัวต้นเหตุปัญหาต่างๆ ที่เป็นผลเสียหายอยู่ทั่วไป ตัว

โกรธเป็นกิเลสที่อยู่ลึกและให้ผลแรงและยาวนาน ถ้าขาดการควบคุม เพราะจะถือใจของตัวเป็นใหญ่

ถ้าใจดวงนั้นมีกิเลสน้อย ก็ค่อยดีหน่อย แต่ถ้าใจดวงนั้น ชุ่มไปกิเลสสารพัดชนิดแล้ว ผลร้ายก็จะเกิดตาม มาสารพัดชนิดเหมือนกัน ผลเสียในด้านเศรษฐกิจหาได้ไม่ยากตอนนี้ คือ หานักลงทุนเข้ามาชวยคบ้านเรายาก เพราะเขา ไม่อยากคบหาสมาคมขาดกัลยาณมิตรนั่นเอง

อาการกล่าวมานี้ พระพุทธเจ้า พระองค์ได้ประทานยาขนานเอกไว้แก้ คือ ความเมตตา ความรักห่วงหาอาทรต่อกัน

บ่อเกิดปัญหาที่ยิ่งใหญ่ประการสุดท้าย คือ ความหลง อันว่าความหลงนี้แล ท่านว่า เป็นชนก แห่งปัญหาทั้ง ๒ ข้อแรก ปัญหาเศรษฐกิจมันได้โอกาสรุกรานมนุษย์ทั่วโลกอยู่ขณะนี้ เพราะความหลงแท้ ๆ คำว่า หลง ในที่นี้กินความหมายมากมายและลึกล้ำ

สรุปแล้ว มันเป็นอวิชชา ความโง่เขลาเบาปัญญาตนเอง ความขัดข้องหรือปัญหาต่างๆ ไม่มีใครต้องการอยากให้มันเกิด ที่มันเกิดเพราะความหลงทำให้มันเกิด

ถ้าจะแก้โรคร้ายชนิดนี้ พระพุทธเจ้าพระองค์ให้แก้ด้วยปัญญา แก้ด้วยความรู้ความฉลาด ผู้บริหารบ้านเมืองจะต้องมีปัญญาตี ใจซื่อมือสะอาด.

ตรรกวิทยาคืออะไร?

ตรรกวิทยาคืออะไร?

ตรรกวิทยา คือ วิชาที่กล่าวถึงกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องของการคิดหาเหตุผลเป็นศาสตร์และศิลป์ จำเป็นสำหรับมนุษย์ในการแสวงหาความจริง เป็นเครื่องมืออย่างดีเยี่ยมในการโต้เถียงเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ในทางวาทศิลป์

ตรรกวิทยาเป็นหนึ่งในศิลปศาสตร์ ๗ ประการในสมัยโบราณ ซึ่งศิลปศาสตร์ ๗ ประการนั้น ได้แก่

๑. ไวยากรณ์ (Grammar)
๒. วาทศิลป์ (Rhetoric)
๓. ตรรกวิทยา (Logic)
๔. เลขคณิต (Arithmetic)
๕. เรขาคณิต (Geometry)
๖. จริยศาสตร์ (Ethics)
๗. ดาราศาสตร์ (Astronomy)

วิทยาการ ๗ แขนงนี้ เราเรียกรวม ๆ

กันว่า เป็นทั้งศิลปทั้งศาสตร์ แต่ภาษาอังกฤษเขาใช้ว่า The Seven Liberal Arts

ในปัจจุบันเราถือว่า ตรรกวิทยาเป็นปรัชญาแขนงหนึ่ง รหัสที่ใช้ ๑๒๑๑๐๐๒ เรียกตรรกวิทยาเบื้องต้น โนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ Introduction to Logic และโดยทั่วไป ตรรกวิทยายังถูกนับว่าเป็นหนึ่งในห้าแขนงของปรัชญา คือ ปรัชญา (Philosophy) แบ่งออกเป็น ๕ แขนง ซึ่งได้แก่

๑. ตรรกวิทยา (Logic)
๒. ญาณวิทยา (Epistemology)
๓. อภิปรัชญา (Metaphysics)
๔. สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
๕. จริยศาสตร์ (Ethics)

ถ้าจะอธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้งตั้งแต่แรกว่า ตรรกวิทยา คือ อะไรแล้วย่อมเป็นการลำบาก เพราะบางที่ยังไม่มีพื้นฐานตรรกวิทยามาเลย ถึงจะอธิบายละเอียดดีอย่างไร ก็จะไม่เข้าใจดีอยู่หนึ่งเอง ต่อเมื่อได้ศึกษาไปมากพอสมควรแล้วก็จะเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้นมาเองโดยลำดับ ฉะนั้น

ในตอนนี้อย่าศึกษา ฟังทำความเข้าใจแต่เพียงว่า ตรรกวิทยาเป็นวิชาที่กล่าวถึงกฎเกณฑ์ของความคิดที่ถูกต้อง หรือตรรกวิทยาเป็นศาสตร์แห่งการหาเหตุผล หรือตรรกวิทยาเป็นวิชาที่กล่าวถึงการคิดหาเหตุผล เท่านั้นก็เป็นพื้นฐานที่เพียงพอ ที่จะก้าวต่อไปยังบทที่สูงขึ้นไปได้

ประวัติความเป็นมาของวิชาตรรกวิทยา

แม้ว่าร่องรอยของวิชาตรรกวิทยา จะมีปรากฏอยู่ที่นั่นที่นั่นบ้างก่อนสมัยอริสโตเติล แต่ก็ไม่มีใครได้จัดระบบให้เป็นระเบียบพอจะเรียกได้ว่าเป็นวิชาการแขนงหนึ่ง จนกระทั่งอริสโตเติลแห่งเมืองสตาจิรา (Aristotle of Stagira) ผู้มีชีวิตอยู่ระหว่างประมาณปี ๓๘๔ - ๓๒๒ ก่อนคริสตกาล ได้จัดตั้งสถาบันการศึกษาในรูปมหาวิทยาลัยขึ้นที่เรียกว่าไลเซียม (Lyceum) ในปี ๓๓๕ ก่อน ค.ศ. วิชาตรรกวิทยาถูกนำมาสอนในสถาบันแห่งนี้ร่วมกับวิชาการแขนงอื่น ๆ ด้วย เช่น ฟิสิกส์, อภิปรัชญา, จริยศาสตร์ (Moral

Science) การปกครอง, สัตวศาสตร์, ชีววิทยา, วาทศิลป์, วรรณคดี เป็นต้น

นักศึกษตรรกวิทยาทั่วไปถือว่า อริสโตเติล เป็นบิดาแห่งวิชาตรรกวิทยา เพราะเป็นผู้รวบรวมแนวความคิดและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นระบบ เรียกว่า ตรรกวิทยาเป็นคนแรกในซีกโลก ตะวันตก แนวความคิดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยาที่รวบรวมได้คงไม่เพียงพอที่จะนำมาจัดระบบให้เป็นวิชาการแขนงหนึ่งขึ้นมา ฉะนั้นจึงปรากฏว่า อริสโตเติลได้คิดหาหลักเกณฑ์และบัญญัติขึ้นเองบ้าง เพื่อให้วิชานี้สมบูรณ์ขึ้นมา

อริสโตเติล สร้างวิชานี้ขึ้นมา เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความจริงทางปรัชญาและก็นำมาใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ได้ด้วย ฉะนั้น ในแง่หนึ่งเราจะเห็นว่า ตรรกวิทยาไม่ใช่วิชาที่สิ้นสุดในตัวเอง แต่เป็นวิชาที่เป็นเครื่องมือหรือวิถีทางที่นำไปสู่สิ่งอื่น

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๗ ชาวเยอรมันคน

อริสโตเติล สร้างวิชานี้ขึ้นมา เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความจริงทางปรัชญา

หนึ่งชื่อ ไบร์นิตส์ (Leibnitz) ซึ่งมีชีวิตอยู่ในปี ค.ศ. ๑๖๔๖ - ๑๗๑๖ ได้นำเอาวิชาคณิตศาสตร์ มาใช้ในวิชาตรรกวิทยา ฉะนั้นสูตรและสัญลักษณ์ ทางคณิตศาสตร์ จึงมีปรากฏอยู่ในวิชาตรรกวิทยา และตั้งนั้นรูปร่างของตรรกวิทยา จึงเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง และเป็นเหตุให้ตรรกวิทยามีสองสาย คือสายปรัชญาอย่างที่อริสโตเติลคิดสร้างขึ้น และนำมาสอนในไลเซียม กับสายคณิตศาสตร์ซึ่งไบร์นิตส์นำเอาคณิตศาสตร์เข้ามาปะปนใหม่

แม้ว่าตรรกวิทยาจะเป็นวิชาที่เก่าแก่

แห่งความคิดในการหาเหตุผล ซึ่งประกอบกันเข้าเป็นวิทยาการแขนงนี้ยังไม่ล้ำสมัย ยังใช้ได้ดีอยู่เสมอในปัจจุบัน

ผู้ที่สร้างและเสริมวิชานี้ไม่ใช่มีเฉพาะอริสโตเติลกับไบร์นิตส์ที่กล่าวนามมาแล้วเท่านั้น นักปราชญ์ท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ก็ได้ออต่อเติมเสริม สร้างวิชาให้สมบูรณ์ คนละแง่คนละมุมมากท่านด้วยกัน ดังนั้น จึงถือว่าวิชานี้ เมื่อเกิดแล้วก็ค่อย ๆ เจริญเติบโตขึ้นมา เหมือนกับวิทยาการแขนงอื่น ๆ เหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในวิชานี้ แม้ที่นักปราชญ์อื่น ๆ หลายท่านได้ออต่อเติมเข้ามาที่หลังบ้างแต่ส่วนใหญ่แล้ว

ก็เป็นหลัก เกณฑ์เดิมของอริสโตเติลนั่นเอง ฉะนั้น เรายังกล่าวได้เต็มปากเต็มคำอยู่อย่างเดิมว่าอริสโตเติลเป็นบิดาแห่งวิชาตรรกวิทยา

ควรทำความเข้าใจตั้งแต่ตอนนี้อย่างไร คำว่า "ตรรกวิทยา" ใช้ในบทนี้หมายถึงตรรกวิทยาตะวันตกเท่านั้น ไม่รวมถึงตรรกวิทยาอินเดียด้วย เพราะตรรกวิทยาอินเดียมีหลายสำนัก ที่เก่าแก่ก่อนพุทธกาลก็มีและหลังพุทธกาลก็มี ฉะนั้น น่าจะเกิดก่อนอริสโตเติลหลายร้อยหรือหลายพันปีก็ได้

ฉะนั้น การที่จะกล่าวว่า อริสโตเติลเป็นบิดาแห่งตรรกวิทยาทั้งสิ้น จึงน่าจะไม่ต้อง.

เพิ่มข่าว.มมร.

คณะมนุษยศาสตร์ ภายใต้การนำ ของคณบดี พระมหา ดร.ประคุณ คุณธมโม และอาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะมนุษยศาสตร์ ได้จัดโครงการสัมมนาวิชาการอาจารย์สอนภาษาอังกฤษ และอบรมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพทาง การศึกษาด้านภาษาอังกฤษ : ผู้สอน ผู้เรียน ประมวลการสอน แผนการสอนกระบวนการผลิตสื่อ ระหว่างวันที่ 12 -15 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542 ณ ห้องประชุมสัมมนาบ้านสวนฝัน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

การจัดประชุมอบรมสัมมนาในครั้งนี้ เป็นการจัจัดสัมมนาครั้งแรก ของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้อาจารย์จัดทำแผนการเรียน การสอนได้ เพื่อพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพิ่มพูนทักษะ เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ โดยได้รับความเมตตาจากคณะครูจากทุกฝ่ายด้วยดี โดยเฉพาะพระเถรานุเถระผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย และได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่านคือ

1. อาจารย์อำนาจ บุญศิริวิบูลย์ รองผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผศ. สวัสดิ์ พิษพันธ์ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. รศ. ดร.สุวัฒน์ สุขมลสันต์ อาจารย์ประจำสถาบัน ภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. รศ.ดร.สุภาพร มากแจ้ง ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏธนบุรี

● ปรัชญาสัมมนา

คณะศาสนาและปรัชญา ได้จัดให้มีสัมมนาทางวิชาการ ประจำเดือนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการ ในด้าน วิชาการและการเรียนการสอน แก่คณะอาจารย์ภายในคณะตลอดถึง ประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

ครั้งที่ ๑/๒๕๔๒ ได้เชิญ อ.ทองแถม นาถจำนง บรรณาธิการอาวุโส น.ส.พ. สยามรัฐ เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง แก่นปรัชญาเมธีตะวันออก เมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ณ ห้องประชุมใหญ่ โดยมีคณาจารย์และนักศึกษาร่วมงานประมาณ ๘๐ รูป

ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ ได้กราบอาราธนาและเชิญ พระเดช-พระคุณพระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ วิฑูญาโณ) วัดบวรนิเวศวิหาร อดีตรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยน.พ.ประสาน ต่างใจ บรรยายเรื่อง มรรควิถีในการเข้าสู่ความจริง มองจากวิทยาศาสตร์ยุคใหม่และพุทธศาสตร์ โดยมี อ.ทองเลี่ยม มาละลา หัวหน้าภาควิชาปรัชญา ดำเนินการอภิปราย จัดเมื่อ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ มีนักศึกษา จากคณะต่าง ๆ เข้าร่วมฟังประมาณ ๑๑๐ รูป ณ ห้องประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

● กิจกรรมสังคมศาสตร์

เมื่อวันที่ มกราคม ศกนี้ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้พาพระนักศึกษ ปีที่ ๓ - ๔ ประมาณ ๔๐ รูป เข้าเยี่ยมชมการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ในพระราชวังสวนจิตรลดา เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับและจัดวิทยากรถวายความรู้ เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ ซึ่งได้รับความสนใจจากคณาจารย์ และพระนักศึกษามากมาย

ดร.จรัญ ทยุทอง

B.A., M.A., Ph.D.

คณะสังคมศาสตร์ ม.มหาสารคาม

สารคดี

ศรีลังกา

ไข่มุกกลางมหาสมุทรอินเดีย(๑)

ศรีลังกา มีภูมิประเทศเป็นเกาะ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของประเทศอินเดีย มีน้ำเป็นเขตแดนดินแดนสองประเทศนี้ออกจากกันเมื่อหลายหมื่นปีมาแล้วสันนิษฐานว่าประเทศทั้งสองนี้น่าจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะมีหลักฐานทางภูมิศาสตร์บางอย่างยังปรากฏอยู่ เช่น ไซดหินจากฝั่งตอนใต้ของประเทศอินเดียและทางฝั่งตอนเหนือของศรีลังกาเชื่อมสองประเทศเข้าด้วยกัน ไซดหินหรือหินโสโครกแนวนี้ ต่อมาเมื่อเกิดวรรณคดีซึ่งนักปราชญ์ได้เขียนขึ้นสอนแนวคิดในรูปแบบละคร โดยเอาธรรมชาติมาเป็นฉากประกอบ ซึ่งรู้จักกันในนามเรื่องรามเกียรติ์ (Ramayana) ธรรมชาติส่วนนี้มีชื่อปรากฏในวรรณคดีนี้ว่า เป็นถนนพระราม ซึ่งได้สร้างขึ้นเพื่อตามนางเอกของเรื่องที่ถูกลักพาไปซ่อนไว้ในกรุงลงกา กรุงลงกาในเรื่องรามเกียรติ์ก็คือเกาะศรีลังกาในปัจจุบันนั่นเอง

ศรีลังกาเป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย มีชื่อเสียงในหลายด้าน ๆ เช่น เป็นเกาะที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งทั้งเกาะและรอบ ๆ เกาะในน้ำเป็นที่มาของเพชรพลอยหลากสี ซึ่งเพชรพลอยเหล่านี้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากภูเขาหินเก่า

ศรีลังกาเป็นภูเขาทั้งประเทศและเป็นภูเขาหินเก่าทั้งสิ้น จึงเป็นแหล่งที่เกิดของทรัพยากร อันมีค่าเหล่านี้ มีป่าดงดิบ ซึ่งมีไม้ที่มีค่าในด้านเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งผลิตครามเป็นธรรมชาติ เพราะประเทศตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตรของโลก ไม้ที่ธรรมชาติสร้างไว้ได้ถูกทำลายจากน้ำมือของมนุษย์ไปมากแล้ว แต่ก็มีการปลูกพืชพันธุ์ไม้อื่นขึ้นทดแทนอย่าง เช่น บนเทือกภูเขาดอนกลางของเกาะเป็นภูเขา

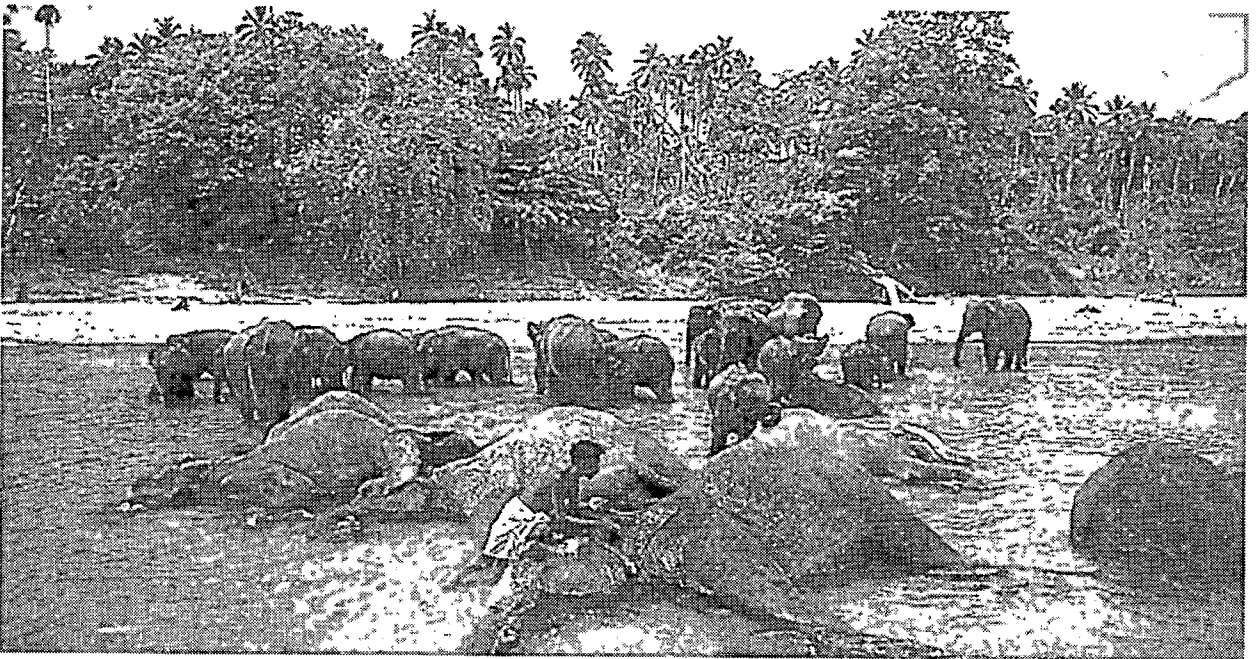
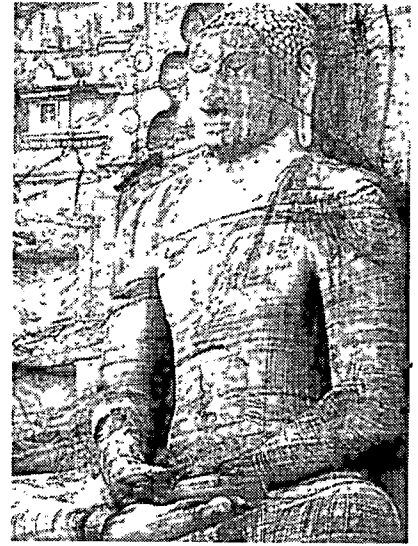
ศรีลังกาเป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย มีชื่อเสียงในด้าน ต่าง ๆ เช่น มีทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

สูง ๆ และและอากาศหนาวเย็นตลอดปี มีการปลูกชา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกในนามของชาศรีลังกา (Ceylon Tea) ส่งออกจำหน่ายเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของประเทศ ส่วนในด้านประชาชนพลเมืองนั้นประเทศศรีลังกามีพลเมืองหลายเผ่าพันธุ์หลายชาติ หลายภาษา มีทั้งที่เป็นชนเผ่าเดิม และที่อพยพมาจากที่อื่น ๆ ทั้งจากยุโรป และเอเชีย ฉะนั้นชนชาติศรีลังกาจึงมีความหลากหลายทั้งด้านภาษาพูด วัฒนธรรม ประเพณี สังคม การปกครอง และศาสนา

ศรีลังกา มีการปกครองซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สืบต่อกันมา

เช่น ฮอลันดาเป็นประเทศแรกที่เข้ามาปกครอง เพราะเป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพทางทะเล ต่อจากประเทศฮอลันดา คือประเทศโปรตุเกส ฝรั่งเศส และอังกฤษตามลำดับ บรรดาประเทศเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ และความเชื่อในด้านศาสนา ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จึงก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมาเป็นยุคเป็นสมัย ขึ้นอยู่กับผู้ที่เข้ามาปกครอง

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าศรีลังกานั้น เริ่มต้นการวิวัฒนาการในทุกด้านทั้งทางศาสนาจักรและอาณาจักร โดยอาศัยอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก แม้ว่า

ตั้งแต่สมัยโบราณ และได้้นำคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ ดังปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นเวลายาวนานร่วม 3,000 ปีมาแล้ว แต่ขณะนี้การปกครองได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากประเทศศรีลังกาได้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศต่าง ๆ ทางยุโรปที่เข้ามาล่าอาณานิคม เพื่อทำการค้าขายหาประโยชน์จากประเทศศรีลังกา

อิทธิพลของศาสนาอื่นหรือวัฒนธรรมอื่นจะรั่วไหลเข้ามาเป็นบางยุค บางสมัย แต่ด้วยความหนักแน่นและความเชื่ออย่างฝังเข้าไปในสายเลือดของชาวศรีลังกา ได้เห็นประโยชน์เห็นคุณค่าของคำสอนในพระพุทธศาสนา ชาวศรีลังกาจึงได้ประคับประคองรักษาอนุรักษ์หลักธรรมคำสอนอันเป็นทรัพย์อย่างประเสริฐมาได้ตลอดจนถึงปัจจุบันนี้

แม้ในบางยุคบางสมัยอาจจะถูกกีดกันขัดขวางจากผู้เข้ายึด ครองบ้าง แต่ด้วยความเด็ดเดี่ยวของชาวศรีลังกา จึงสามารถธำรงรักษาศาสนาไว้ได้ และเมื่อศรีลังกาได้รับอิสรภาพจากผู้ยึดครองมาแล้ว ชาวศรีลังกาก็นำพระพุทธศาสนากลับมาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศศรีลังกา อีกครั้งหนึ่ง

ธรรมปฏิบัติขั้นฐาน

วารสารปัญญาจักขุ ได้นำเอาการสนทนาปัญหาธรรม ธรรมปฏิบัติขั้นฐานของอาจารย์ วศิน อินทสระ อดีตอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งมีผู้ถามปัญหามากมายหลายแห่งหลายมุม ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจทั่วไป ทางกองบรรณาธิการจึงได้นำมาเผยแพร่เป็นตอนๆ ไป จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้ด้วย
กองบรรณาธิการ

มีท่านผู้สนใจในการศึกษาธรรม และปฏิบัติธรรมท่านหนึ่งได้เขียนจดหมายมาถามใจความสำคัญ ดังนี้

๑. การแผ่เมตตา จำเป็นต้องแผ่ให้เทวดา พรหม อสูร หรือสัตว์ที่อยู่ในนรก เปรต ด้วยหรือไม่ แต่ตัวดิฉันแผ่ให้ด้วย แต่ก่อนดิฉันไม่เชื่อว่าชาตินี้ ชาติหน้า นรก สวรรค์ ผีสาง เทวดามีจริง แต่เมื่อแผ่เมตตาทุกวัน ดิฉันกลับมีความเชื่อว่าสิ่งนี้มีจริง ถ้าหากว่าจำเป็นต้องแผ่ให้อาจารย์ มีความเห็นว่าจะใช้คำแผ่เมตตาว่าอย่างไร

เรื่องการแผ่เมตตานั้น ทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ ๒ วิธี คือ แผ่เจาะจงบุคคล (โอทิสสมรณา) หมายถึงเมื่อสำรวมจิตดีแล้ว นึกในใจหรือออกเสียงเบา ๆ ว่า ขอให้ ก. หรือ ข. มีความสุขในขณะที่แผ่เมตตา นั้น ถ้าเรานึกเห็นหน้าเขาและเห็นว่า เขามีหน้าสดชื่นเบิกบานด้วยก็ยิ่งดี อีกวิธี

หนึ่ง คือการแผ่ทั่วไปหรือไม่เจาะจง (อนทิสสมรณา) อย่างที่ผู้ถามแผ่อยู่ คือแผ่เมตตาถึงสัตว์โลกทุกจำพวกเสมอหน้ากัน ไม่มีขอบเขต ไม่มีประมาณการแผ่เมตตาอย่างนี้ ท่านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัมปมัญญา แปลว่า ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต

ท่านสอนให้แผ่เมตตา หรือกรุณาจนรู้สึกว่ามีเมตตาต่อคนทุกคนและสัตว์ทุกหมู่เหล่าเสมอหน้ากัน ท่านเรียกเมตตาอย่างนี้ว่า สิมสัมเมท แปลว่า ทำลายแดนคือไม่มีขีดคั่นระหว่างเราและผู้อื่น มีเมตตาเท่ากันระหว่างตนเอง คนที่ตนรักหรือรักตน คนที่เฉย ๆ กับตนและคนที่ เป็นศัตรูกับตน ทำจิตให้เมตตาเท่ากัน

ท่านยกตัวอย่างว่า ถ้าเรานั่งอยู่ในที่หนึ่งหลายคน มีทั้งคนที่รักเรา คนที่ชังเรา คนที่เฉย ๆ กับเรา และตัวเรา ถ้ามีใจติดตามเข้ามาขอชีวิตของใครสักคนหนึ่ง

ในกลุ่มนั้น ท่านว่าให้เขาเลือกเอาเองจะเอาชีวิตคนไหนก็ได้ ทั้งนี้เพราะเรามีเมตตาต่อคนทุกคนเสมอกันรวมทั้งตัวเราเองด้วย

มีคำสรรเสริญพระพุทธเจ้า ศาสดาของพระพุทธศาสนาว่าทรงมีพระทัยเสมอกันในบุคคลต่อไปนี้คือ ๑. คนแมนธูที่พระเทวทัตต์ ส่งมาเพื่อยิงพระองค์ ๒. พระเทวทัตต์เองผู้ปองร้ายพระองค์ ๓. โจรงคูลิมล ๔. ข้างชนบาลหรือข้างนาพาตีรี ซึ่งพระเทวทัตต์ ปลอมมาให้ทำร้ายพระองค์ ๕. พระราหุลผู้เป็นพระราชโอรส

เมื่อแผ่เมตตามากเข้า จิตย่อมอ่อนโยน สว่าง สงบ ทำให้เชื่อเรื่องชาติก่อนชาติหน้า นรก สวรรค์ เทวดา เป็นต้นอย่างที่ถูกถามประสบด้วยตนเองอยู่แล้ว ความเชื่อเรื่องเหล่านี้มีประโยชน์กว่าไม่เชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางประพฤติปฏิบัติจริยธรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานให้คนประพฤติจริยธรรมทำความดี เว้น

ลองคิดดูเถิด คนที่ทำความชั่วนั้น ใครบ้างที่หวังผลชั่ว แต่ผลชั่วก็เกิดขึ้นแก่เขาตามสมควรแก่เหตุอยู่เสมอ

ความชั่วด้วยความมั่นใจเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วย

คำแม่เมตตา นั้น นึกในใจหรือออกเสียงเบาๆ ว่าขอสัตว์ทั้งหลายจงมีความสุขๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เลยอย่าได้มีเวรต่อกันและกันเลยจงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

ถ้ามีโอกาสก็ควรแผ่เมตตาทางกายด้วย คือทำอะไร ๆ ด้วยเมตตา มีเมตตาทางวาจา คือจะพูดอะไรก็พูดด้วยเมตตาเป็นต้น อันที่จริงในการทำความดีต่าง ๆ นั้น เราควรแสวงหาโอกาสเอาบ้าง ไม่ใช่ปล่อยให้โอกาสมาถึงอย่างเดียว บางคนแม้มีโอกาสมาถึงแล้วก็ไม่ยอมทำ ปล่อยให้โอกาสเสียไปทุกวัน ๆ ตัวอย่างเช่น การช่วยกันไถ่ถอนโดยสารประจำทาง เป็นต้น หรือการทำความดีต่อคนในบ้าน เช่น พ่อแม่ เป็นต้น ก็เป็นรายรับทางคุณงาม ความดีในชีวิตประจำวันด้วย นี่คือโอกาสที่มาถึงอยู่ทุกวัน

การแผ่เมตตา นั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐ แต่ถ้าจะให้ประเสริฐยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ต้องทำด้วยเมตตาและพูดด้วยเมตตาอยู่เสมอ การช่วยเหลือเขาเมื่อจำเป็นนั้น ดีกว่ามัวแต่พรั้งภาวนาหรือสวดอ้อนวอนหลายเท่านี้

๒. การทำบุญนั้น ไม่ว่าจะเป็นการใส่บาตร ใส่เงิน ทำบุญหรืออะไรก็แล้วแต่ ขณะที่ทำนั้น ใจดีฉันจะอิมเอิบในบุญน้อยครั้งนักที่คิดฉันจะขอพร ในขณะที่กำลังทำบุญ น้องสาวดิฉันเขาอ่านหนังสือพระเล่มหนึ่ง เขาบอกว่า ในขณะที่ทำบุญ ถ้าไม่ขอพรหรืออธิษฐานอะไรเลย ผลบุญที่ได้จะน้อยกว่าการอธิษฐาน อาจารย์มีความเห็นเป็นอย่างไรคะ

การทำบุญนั้นจะขอพรหรืออธิษฐานหรือไม่ก็ตาม ก็คงได้บุญอยู่นั่นเอง บุญจะให้ผลตามประเภทของบุญนั้นๆ เช่น

คนที่หมั่นให้ทานเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่เสมอ บุญจะอำนวยผลให้เป็นคนไม่จน ไม่อดอยาก คนที่หมั่นรักษาศีล จะเป็นผู้ไม่มีเวรภัยเป็นต้น เปรียบเหมือนเราปลูกต้นไม้ มะม่วง ย่อมมีผลเป็นมะม่วง ปลูกทุเรียน ย่อมได้รับผลทุเรียน เข้าหลักพระพุทธภาษิตที่ว่าปลูกหรือหว่านพืชชนิดใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น

เมื่อเราได้รับผลของพืชตามชนิดที่เรารูปลูกแล้ว เราอาจแปลงผลนั้นๆ ให้เป็นอย่างอื่นได้ด้วยตามที่เรต้องการ โดยการนำผลไม้ นั้น ๆ ไปขายได้เงินมาแล้วเอาไปซื้อที่ดินหรือบ้านหรือรถยนต์ก็ได้ เรียกว่า ปลูกมะม่วงหรือทุเรียนหรือปลูกข้าว แต่ได้รับผลเป็นบ้านเป็นที่ดิน แต่พูดอย่างนี้ข้ามขั้นตอนไปขั้นตอนหนึ่ง ที่จริงต้องได้ผลมะม่วงหรือทุเรียนก่อน แล้วจึงเอาผลมะม่วงหรือทุเรียนไปขายได้เงินมาไปซื้อที่หรือบ้าน

ทำนองเดียวกัน การทำบุญแล้วอธิษฐาน นอกจากจะได้รับผลของบุญตามประเภทที่ทำแล้ว ยังจะได้เป็นผลรวมตามที่เร่อธิษฐานอีกด้วย

คนโบราณไม่ว่าจะทำบุญอะไร ท่านจะมีคำอธิษฐานอย่างหนึ่งว่า ขอให้สิ้นกิเลส ท่านจะให้ท่านรักษาศีล หรือเจริญภาวนาก็ตาม ท่านจะตั้งจิตอธิษฐานหรือจารึกไว้ที่ถาวรวัตถุซึ่งท่านสร้างนั้นว่า "ขอให้อำนวยผลให้เป็นไปเพื่อความสิ้นกิเลส" แปลว่าท่านปรารถนาสมบัติคือนิพพาน

เมื่อท่านตั้งจิตไว้สูงอย่างนั้น มนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติ ก็เป็นสิ่งที่จะต้องได้อยู่แล้ว และได้โดยไม่ยาก เพราะฉะนั้น การทำบุญแล้วอธิษฐาน จึงเป็นการรวมเอาผลบุญเข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เหมือนรวมเอากระแสไฟฟ้าหลายๆ สายเข้าด้วยกันให้ไหลไปทางเดียว ย่อมจะไหลแรง หรือเปรียบเหมือนดวงไฟที่มีกระแสรวมแสงให้พุ่งไปจุดเดียว แสงสว่างย่อม

จะแรงกว่าดวงไฟที่แสงพุ่งออกไปทุกทิศ

การทำบุญแล้วอธิษฐาน จึงเป็นสิ่งที่ดีไม่น้อยทีเดียว แต่โปรดอย่าเอาเรื่องนี้เป็นไปปนกันกับพวกสร้างวิมานในอากาศ คือเอาแต่อ้อนวอนขอนั้นขอนี่ โดยไม่ทำอะไร หรือหวังผลโดยไม่ทำเหตุ พระพุทธศาสนาไม่สนับสนุนให้ใครสร้างความหวังอย่างลมๆ แล้งๆ แต่สอนให้สร้างความหวังโดยสร้างเหตุก่อนแล้วจึงค่อยหวังผล ถ้าสร้างเหตุดีแล้วสมบูรณ์แล้ว ผลย่อมมีมาเอง แม้ไม่หวังก็ย่อมได้ผลตามควรแก่เหตุ

ลองคิดดูเถิด คนที่ทำความชั่วนั้น ใครบ้างที่หวังผลชั่ว แต่ผลชั่วก็เกิดขึ้นแก่เขาตามสมควรแก่เหตุอยู่เสมอ ในทางดีก็ทำนองเดียวกัน พระพุทธองค์เคยตรัสว่า เปรียบเหมือนแม่ไก่ที่ฟักไข่แล้วลูกไก่ก็ต้องเจาะกระเปาะฟองไข่ออกมาจนได้

คนที่อบรมจิตดีแล้ว แม้จะไม่หวังความสิ้นกิเลส ก็ต้องสิ้นกิเลสเข้าวันหนึ่งจนได้ รวมความว่าขอให้เราหวังผลโดยการสร้างเหตุที่ดี หนึ่งถ้าสร้างเหตุที่ดีแล้ว แม้ไม่หวังผล ผลก็ย่อมเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติธรรมดาเหมือนท่านปลูกมะม่วงไว้ แม้จะต้องการเพียงร่มเงาเท่านั้น แต่ธรรมชาติธรรมดาของมะม่วงเป็นต้นไม่มีลูก ท่านย่อมได้รับลูกของมันไปด้วย

๓. เมื่อใส่บาตรแล้ว ต้องกรวดน้ำเสมอหรือเปล่านั้น ถ้าต้องกรวดน้ำ ต้องทำอย่างไรบ้างคะ อธิษฐานให้ใคร การกรวดน้ำ โดยความหมายที่แท้จริงแล้วก็คือ การอุทิศส่วนบุญที่เราทำแล้วแก่ผู้อื่น เช่น มารดา บิดา ปู่ย่า ตายาย หรือผู้มีอุปการคุณอื่นๆ หรือใครก็ตามที่เราต้องการอุทิศส่วนบุญให้เราต้องการอุทิศให้ใครก็นึกถึงชื่อของคอนั้น ขอให้เขาได้รับส่วนแห่งบุญที่เราทำแล้วนี้ด้วยอุทิศให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ได้

การกรวดน้ำ โดยไม่ต้องใช้น้ำเทลงก็ได้ เขาเรียกว่า กรวดแห้ง คือวิธีนี้เขาเอาดั่งกล่าวแล้ว ถ้าเราไม่อุทิศให้ใคร เรา

นิพพานไม่อยู่ใน อนิจจัง ทุกขัง แต่อยู่ในอนัตตา กล่าวอีกที
หนึ่งว่า นิพพานไม่เป็นอนิจจัง ไม่เป็นทุกขัง แต่เป็นอนัตตา

ก็ได้ของเราคนเดียว การอุทิศให้ผู้อื่นทำ
ให้เรามีคุณธรรมเพิ่มขึ้นจึงได้บุญมากขึ้น
ด้วย โดยนัยดังกล่าวมาเมื่อใส่บาตรแล้ว
ถ้ากรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลให้ผู้อื่นหรือ

สัตว์โลกทั้งปวงด้วยได้กิติ ไม่กรวดก็ไม่
ผิดอะไร
๔.นิพพานอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์
หรือไม่ ดิฉันคิดว่าไม่อยู่ ปัญญาดิฉัน

ยังน้อยหาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้ว่า
ทำไม ขออาศัยความรู้ความสามารถ
ของอาจารย์ช่วยอธิบายให้เข้าใจด้วยค่ะ
นิพพานไม่อยู่ใน อนิจจัง ทุกขัง แต่
อยู่ในอนัตตา กล่าวอีกทีหนึ่งว่า นิพพาน
ไม่เป็นอนิจจัง ไม่เป็นทุกขัง แต่เป็นอนัตตา
ในความหมายว่า ไม่มีตัวตนที่จะยึดมั่นถือ
มั่นได้ นิพพานเที่ยงในความหมายว่าไม่เกิด
ไม่ดับ คือมีอยู่อย่างนั้น บุคคลเป็นผู้แจ้ง
นิพพาน เข้าถึงนิพพาน อันที่จริงนิพพาน
แปลว่าดับ แต่หมายถึงดับเพลิงกิเลสและ
เพลิงทุกข์ นิพพานจึงเป็นสุข (นิพพาน
ปรมี สุข นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ไม่มี
สุขอื่นยิ่งกว่า)

พระอรหันต์ผู้เข้าถึงนิพพาน
ระดับสูงสุดแล้วไม่มีทุกข์ทางใจ มีบ้างก็
เฉพาะทุกข์ทางกายอันเป็นธรรมดาของ
สังขารร่างกายที่มีการเจ็บป่วยทรุดโทรม

แพมข่าวมมร.

**สมเด็จพระสังฆราชเสด็จ
ประสาธปรีญญา ม.มหามกุฏฯ**

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหา
สังฆปริณายก จะเสด็จเป็นประธานในพิธีประสาธปรีญญา
ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา
2542 แก่ศาสนศาสตร์บัณฑิต จำนวน 275 รูป และศาสน
ศาสตร์มหาบัณฑิต 4 รูป ณ หอประชุมพุทธมณฑล ตำบล
ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีกำหนดดังนี้

- วันจันทร์ที่ 24 พฤษภาคม 2542
- เวลา 13.00 น. บัณฑิตใหม่ลงทะเบียนรับเอกสาร
- เวลา 18.00 น. ประชุมสัมมนาบัณฑิตใหม่ทุกรูป
- วันอังคารที่ 25 พฤษภาคม 2542
- เวลา 08.00 น. ชักซ้อมวิธีการเข้ารับปริญญาบัตร
- เวลา 13.30 น. ผู้สำเร็จการศึกษา กรรมการสภา

มหาวิทยาลัย คณะอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และแขกผู้มีเกียรติพร้อม
กัน ณ หอประชุมพุทธมณฑล

เวลา 14.00 น. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงหอประชุม อุปนายก
อธิการบดี คณบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ว่าราชการ
จังหวัดนครปฐม นายอำเภอพุทธมณฑล ผู้อำนวยการ
สำนักงาน พุทธมณฑล ถวายการต้อนรับ

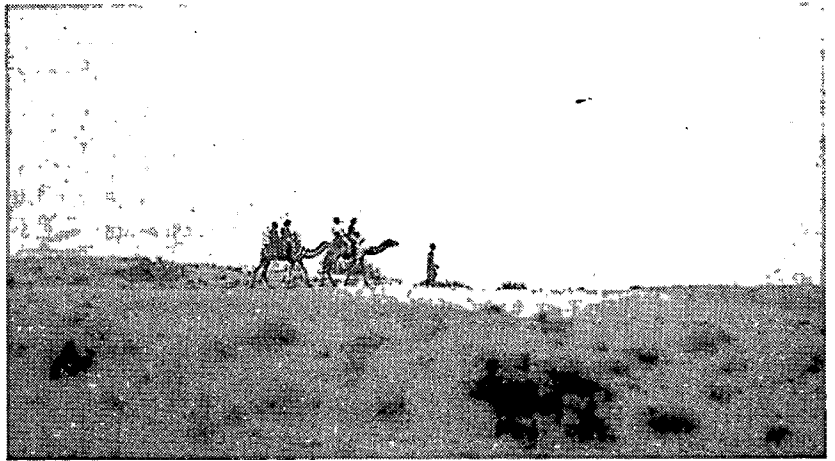
- สมเด็จพระสังฆราช ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
แล้วประทับพระเก้าอี้
- อธิการบดี กราบทูลรายงานและนักศึกษาเข้ารับ
ปริญญาบัตรตามลำดับ
- สมเด็จพระสังฆราช ประธานปริญญาบัตร
- สมเด็จพระสังฆราช ประธานพระโอวาท
- สมเด็จพระสังฆราช ประทับฉายพระรูปร่วมกับผู้
บริหารคณาจารย์ และบัณฑิตใหม่แล้วเสด็จกลับ เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ : พระภิกษุหม่อมเจียงบำ ปาดผ้าสังฆาฏิ
อาจารย์คฤหัสถ์สวมครุย ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของมหา
วิทยาลัยแต่งเครื่องแบบปกติขาว ประชาชนทั่วไปแต่งกาย
สุภาพ

การศึกษา อารยธรรมอียิปต์

อียิปต์สมัยโบราณเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดของโลกแห่งหนึ่งซึ่งมีมาประมาณ ๓๒๐๐ - ๒๓๐๐ ปีก่อนคริสตกาล โดยมีระบบการปกครองที่มีความสัมพันธ์กับทางศาสนา เพราะมีความเกี่ยวพันเกี่ยวกับการสร้างระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบการปกครองของอียิปต์ในสมัยนั้น ๆ ชั้นปกครองจะมีอำนาจเป็นเสร็จเหนือสิ่งอื่นใดและเป็นสื่อกลางระหว่างสังคมกับเทพเจ้าอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า ลักษณะการปกครองสังคมของอียิปต์สมัยนั้น ชั้นชั้นสูงสุดคือฟาโรห์และพวกราชวงศ์ของพระองค์ แต่ฟาโรห์นั้น เป็นตำแหน่งกษัตริย์ของอียิปต์โบราณ เป็นประมุขสูงสุดทั้งในยามสงครามและในยามสงบ สามารถรวบรวมประชาชนชาวอียิปต์ให้เป็นปึกแผ่นได้ และนำความอุดมสมบูรณ์มาสู่พวกเขา เพราะถือว่าพระองค์เป็นโอโรสของเทพเจ้าแห่งพระอาทิตย์ ที่ทรงพระนามว่า เร ฟาโรห์ยังมีความสำคัญต่อชาวอียิปต์ในอีกสถานหนึ่งคือ เป็นสื่อกลางระหว่างชาวอียิปต์กับเทพเจ้าหลายพระองค์ด้วย แม้แต่การอภิเษก ฟาโรห์จะไปอภิเษกสมรสกับหญิงอื่นไม่ได้ นอกจากเจ้าหญิงร่วมราชวงศ์เดียวกันกับพระองค์เท่านั้น เนื่องจากเกรงว่า เลือดอันสูงศักดิ์ของพระองค์จะไปแปดเปื้อนเลือดอื่นที่ต่ำกว่า ในด้านการบริหาร การปกครอง สมัยตอนต้น ๆ การบริหารงานชั้นสูงนั้น ขึ้นอยู่กับฟาโรห์องค์เดียว แต่เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นสังคมขยายกว้างขวาง การบริหารการปกครองก็ยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ฟาโรห์จึงต้องตั้งบุคคลอื่นขึ้นช่วยงานการบริหารและเป็นที่ปรึกษาหารือข้อราชการต่าง ๆ

สำหรับทางด้านศาสนานั้น มีพวกพระเป็นผู้ช่วยของฟาโรห์อีกทางหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และฟาโรห์นั้นก็ได้แบ่งที่ดินให้พวกพระเพื่อเป็นการตอบแทน ที่พวกพระจะได้เก็บผลประโยชน์จากที่ดินนั้นมาเลี้ยงชีพ และทำนุบำรุงวัดต่อไป ความเชื่อถือในพิธีกรรมทางศาสนานั้น เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับพระที่ประกอบพิธีกรรม จึงได้ทำการกดขี่คดโกงในนามของพระเจ้า แต่ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศอียิปต์นั้น ขึ้นอยู่กับแม่น้ำไนล์เป็นส่วนใหญ่ พื้นดินของอียิปต์แห้งแล้งมาก แม่น้ำไนล์นั้น เป็นที่เชื่อถือเล้าลือกันว่า จะต้องมีการผู้เป็นเจ้าของ พวกพระจะกล่าวว่า ถ้าไม่เอาสัตว์เป็น ๆ มาบูชาัญญ และทำพิธีเช่นสรวงสังเวทเทพเจ้าแห่งแม่น้ำไนล์แล้ว น้ำในแม่น้ำไนล์จะไม่ขึ้นเต็มฝั่ง ประชาชนพลเมืองก็จะพากันอดตาย

เพราะฉะนั้น พวกพระจึงสามารถบันดาลให้ประชาชนทำอะไรก็ได้ตามที่พวกตนต้องการจะให้ทำ อำนาจของพวกพระ จึงมีมูลฐานมาจากความกลัวพระผู้เป็นเจ้าของ ให้ประชาชนปฏิบัติตามคำแนะนำ

ในสมัยจักรวรรดิพวกพระให้ความสนับสนุนฟาโรห์เป็นอย่างมาก ฟาโรห์จึงทรงตอบแทนพวกพระโดยการจดเว้น ไม่เก็บภาษีและยังทรงแบ่งรายได้ของชาติให้แก่พวกพระอีกด้วย เป็นต้นว่าพวกพระจะได้รับทรัพย์สินเงินทองประมาณ ๒ เปอร์เซนต์ ที่ยึดมาได้จากการทำสงคราม นอกจากนั้นยังได้ครอบครองที่ดินอันแห่งแล้งถึง ๑ ใน ๗ ส่วน ได้รับปศุสัตว์เป็นพัน ๆ ตัว และเรืออีก ๑๐๐ ลำ พวกพระนั้นยังไปจ้างพวกช่างฝีมือเข้ามาประดิษฐ์อุปกรณ์เกี่ยวกับพิธีฝังศพ ซึ่งพวกพระจำนำไปขายได้กำไรอย่างมาก จะเห็นได้ว่าการปกครองของอียิปต์สมัยโบราณกับศาสนานั้นมีความสัมพันธ์สนับสนุนเกื้อกูล อำนาจการปกครองอียิปต์ของฟาโรห์อยู่มาก เนื่องจากทั้ง ๒ ฝ่าย ได้อาศัยผลประโยชน์จากประชาชนร่วมกัน แสดงบทบาทที่เด่นในสังคมนี้สังคมให้เห็นคล้ายตามเสมอ

ในบางครั้งหัวหน้าพวกพระก็ได้พยายามแย่งอำนาจปกครองมาจากฟาโรห์แล้ว ตั้งตนเป็นฟาโรห์เสียเองก็มี

การสร้างพระพุทธรูป (1)

หัวข้อเรื่องที่ตั้งไว้ว่า “ตำนานการสร้างพระพุทธรูป” ข้าพเจ้าได้ตั้งขึ้นเอง เพราะเหตุว่ามีคนจำนวนมากขอบถาม ปัญหาที่กะข้าพเจ้า เมื่อถูกถามบ่อย ๆ ก็ ต้องค้นคว้า และการค้นคว้าก็ต้อง อาศัย หนังสือซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือเรื่อง ตำนานพระพุทธรเจดีย์ พระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา ดำรงราชานุภาพ ได้อ่านตอนว่าด้วยมูล เหตุที่เกิดสร้างพระพุทธรูป พออ่านจบ ตอนนั้นก็กล่าวมานี้ ก็พอดีตอบปัญหาที่เคยถูกถามว่าพระพุทธรูปเขาเริ่มสร้างขึ้นเมื่อไร ข้าพเจ้าก็เลยตั้งหัวข้อเรื่องดังที่ปรากฏข้างบน และเนื้อเรื่องก็ได้คัดเลือกมาจากตอนที่ว่า ด้วยมูลเหตุที่เกิดสร้างพระพุทธรูป ในหนังสือตำนานพระพุทธรเจดีย์ของ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และการเขียน ก็ต้องการให้ทราบจุดที่ว่าพระพุทธรูปซึ่ง พวกเราเคารพบูชาอยู่ในปัจจุบันนี้เขาสร้างกันเมื่อไร และคนชาติไหนเป็นผู้เริ่มสร้างขึ้นต่อไปนี้เป็นเนื้อความซึ่งได้ข้อมูลมาจาก หนังสือเรื่องตำนานพระพุทธรเจดีย์:-

เรื่องการสร้างพระพุทธรูป นักปราชญ์ได้ตรวจสอบพิจารณาโบราณวัตถุ ที่ตรวจพบในอินเดีย ได้ความเป็นหลักฐานว่าพระพุทธรูปเป็นของพวกโยนก (คือ ฝรั่งชาติกรีก) ซึ่งเลือกมีเสในพระพุทธศาสนา เริ่มคิดประดิษฐ์ขึ้นในคันทวารัฐ เมื่อราว พ.ศ.370 (ปัจจุบันเชื่อกันว่าราว พ.ศ.600 กว่า) มีเรื่องกล่าวว่าครั้งพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช แผ่อำณาเขตตั้งแต่ยุโรปตลอดมาจนถึงอินเดียทางฝ่ายเหนือ เมื่อ พ.ศ. 217 นั้น ได้ตั้งพวกโยนกที่เป็นแม่ทัพนายกองครองบ้านเมืองรักษาพระราช

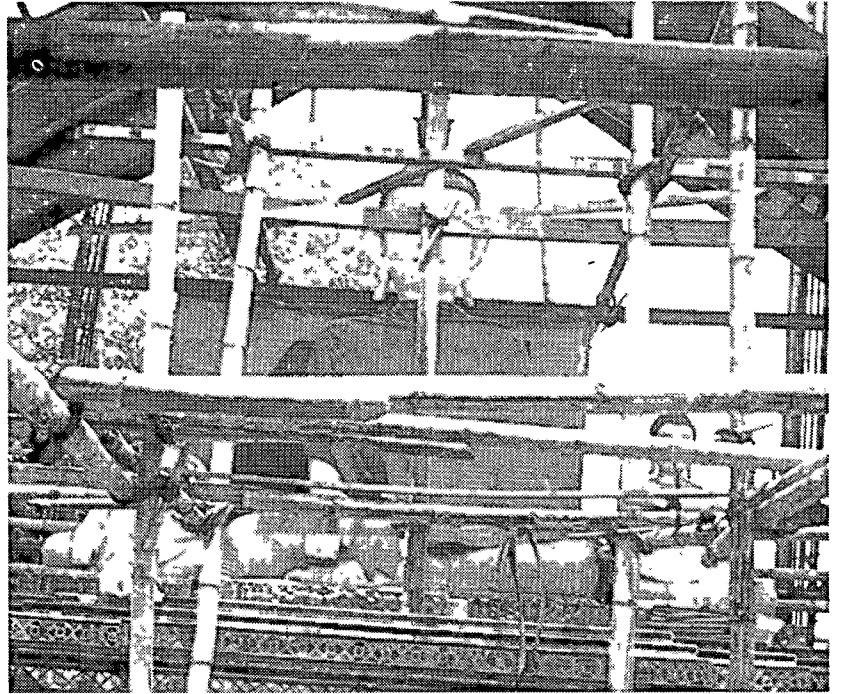
การสร้างพระพุทธรูปชิ้นที่แรก น่าจะเป็นพระราชดำริของ พระเจ้าแผ่นดิน และให้นักปราชญ์ราชบัณฑิตกับพวกช่าง

อาณาจักร ครั้นพระเจ้าอเล็กซานเดอร์
มหาราชสิ้นพระชนม์ ผู้อื่นไม่สามารถจะ
รับราชทายาทได้ ราชอาณาจักรก็กลับแยก
ออกเป็นประเทศต่าง ๆ ทางฝ่ายเอเชีย
พวกโยนกที่เป็นเจ้าบ้านพานเมืองต่างก็
ตั้งตนขึ้นเป็นอิสระหลายอาณาจักรด้วยกัน
แล้วชักชวนชาวโยนกพรรคพวกของตน
ให้มาตั้งภูมิลำเนาทำมาหากิน นี่เป็นมูล
เหตุนี้พวกโยนกมาอยู่ในดินแดนอินเดีย
ตอนชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่ง
เรียกว่าอาณาจักรคันธารราช (อาณาจักร
คันธารราช ปัจจุบันอยู่ในประเทศอัฟกา-
นิสถานบ้าง อยู่ในประเทศปากีสถานบ้าง)
ในสมัยนั้นขึ้นอยู่ในประเทศบคเตรีย ซึ่ง
มีแม่ทัพคนหนึ่งตั้งตัวเป็นเจ้า

ต่อมาเจ้าเมืองบคเตรียแพ่สงคราม
ต้องตัดอาณาจักรคันธารราชให้แก่พระเจ้า
จันทร์คุปต์ ต้นราชวงศ์โมริยะ อันเป็น
พระอัยกาของพระเจ้าอโศกมหาราช แต่
นั้นคันธารราช ก็ตกมาเป็นเมืองขึ้นของ
มคธราช

เพราะฉะนั้น เมื่อพระเจ้าอโศก
อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาจึงให้ไปประดิษฐาน
พระพุทธศาสนาในคันธารราช และพวก
โยนกที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่นั่น เข้ารีตเป็น
จำนวนมาก เมื่อพ้นสมัยราชวงศ์โมริยะ
มาถึงสมัยราชวงศ์คุงคะ ๆ มีอำนาจน้อย
ไม่สามารถปกครองไปถึงคันธารราชได้
พวกโยนกในประเทศบคเตรีย ก็ขยาย
อาณาจักรตรุกดินแดนอินเดียเข้ามาโดย
ลำดับ จนได้คันธารราชและบ้านเมืองในลุ่ม
แม่น้ำสินธุ จึงรวมอาณาจักรเข้าเป็นประเทศ
คันธารราช ตั้งเป็นอิสระมีพระเจ้าแผ่นดิน
โยนกปกครอง

ตั้งแต่ราว พ.ศ.343 เป็นต้นมา ก็
ประเทศด้านคันธารราชนั้น ชาวเมืองโดย
มากนับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ครั้ง
พระเจ้าอโศกมหาราช พวกโยนกตามมา
ขึ้นหลัง เมื่อมาได้สมาคมกับพวกชาวเมือง

ก็เข้ารีตเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แต่
พระเจ้าแผ่นดินนั้นยังนับถือศาสนาเดิมของ
พวกโยนก จนถึงราว พ.ศ.363 พระเจ้า
แผ่นดินองค์หนึ่งทรงพระนามว่ามิลินท์ มี
อำนาจมากทำสงครามแผ่อาณาเขตเข้า
ไปถึงมคธราช พระเจ้ามิลินท์ทรงวิธีการ
ปกครองของพระเจ้าอโศกและได้สมาคม
คุ้นเคยกับผู้รอบรู้พระพุทธศาสนา คือ
พระนาคเสน เป็นต้น ก็ทรงเลื่อมใสใน
พระพุทธศาสนา ประกาศแสดงองค์เป็น
พุทธศาสนูปถัมภ์ ทำนุบำรุงพระพุทธ
ศาสนาให้รุ่งเรืองในประเทศคันธารราช

พุทธเจดีย์ที่สร้างขึ้นในคันธารราช
ครั้งสมัยพระเจ้ามิลินท์นั้นก็เอาแบบอย่าง
ไปจากมัชฌิมประเทศ แต่พวกโยนกเป็น
ชาวต่างประเทศไม่เคยถือข้อห้ามการทำ
รูปเคารพ ซ้ำคติศาสนาเดิมของพวกโยนก
ก็เลื่อมใสในการสร้างเทวรูปสำหรับ
สักการบูชาด้วย เพราะเหตุนี้พวกโยนก
ไม่ชอบแบบของชาวอินเดียที่ทำรูปสิ่งอื่น
สมมติแทนพระพุทธรูป(เช่นตรงเมื่อเสด็จ

ออกบวช ทำเป็นรอยพระบาทหรือม้าผูก
เครื่องไม่มีคนขี่ ตรงเมื่อตรัสรู้ ทำเป็นรูป
พุทธบัลลังก์ตั้งอยู่ใต้ต้นโพธิ์ เมื่อประทาน
ปฐมเทศนา ทำเป็นรูปกงจักรมีรูปกวาง
ประกอบเป็นต้น) จึงคิดทำพระพุทธรูปขึ้น
พระพุทธรูปจึงมีขึ้นในคันธารราชเป็น
ปฐมเมื่อระหว่าง

พ.ศ.365 จน พ.ศ. 383 ความที่กล่าว
นี้มีหลักฐาน ด้วยพระพุทธรูปชิ้นเก่าที่สุด
ซึ่งตรวจพบในอินเดีย พบในคันธารราช
และเป็นแบบอย่างช่างโยนกทำทั้งนั้น

การสร้างพระพุทธรูปชิ้นที่แรก
น่าจะเป็นพระราชดำริของพระเจ้าแผ่นดิน
และให้นักปราชญ์ราชบัณฑิตกับพวกช่าง
ประชุมปรึกษาหารือกันว่า ควรทำอย่างไร
และพวกที่ปรึกษากันนั้นก็คงรู้สึกว่าเป็น
การยากมิใช่น้อย ด้วยว่าการทำพระพุทธรูป
มีข้อสำคัญบังคับอยู่ 2 อย่างคือ 1. จะ
ต้องคิดให้แปลกกับรูปภาพคนอื่น ๆ ใคร
เห็นให้รู้ได้ทันทีว่าเป็นรูปพระพุทธรูป 2.
จะต้องให้งามชอบใจคนทั้งหลายที่เลื่อม

ใครก็ตามหากจะคิดสร้างพระพุทธรูป ต้องเอาตัวอย่างช่างโยนก คือไม่ทิ้งพุทธประวัติ

ใสในพระพุทธศาสนา ก็ในขณะเมื่อแรกคิดแบบพระพุทธรูปนั้น พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วหลายร้อยปี รูปพรรณสัณฐานของพระพุทธรูปจึงเป็นอย่างไรก็ไม่ใครเคยเห็น มีแต่คำบอกเล่ากล่าวกันสืบมาว่าเป็นเช่นนั้น ๆ เช่นว่ามีลักษณะอย่างมหาบุรุษในคัมภีร์มหาปุริสลักษณะของพรหมณ์ ซึ่งแต่งไว้แต่ก่อนจนพุทธกาล ช่างผู้จัดทำพระพุทธรูปได้อาศัยคำบอกเล่าเช่นนั้น พร้อมกับอาศัยความรู้เรื่องพุทธประวัติเช่นว่าพระพุทธรูปองค์เป็นกษัตริย์ชาวมัชฌิมประเทศเสด็จออกทรงผนวชเป็นสมณะเป็นต้น กับอาศัยแบบอย่างอันปรากฏอยู่ในจารีตประเพณีของชาวมัชฌิมประเทศ ดังเช่นกิริยาที่นั้งขัดสมาธิ และครองผ้ากาสาพัสตร์เหมือนเช่นพระภิกษุซึ่งยังมีอยู่ในสมัยนั้นนอกจากนั้นก็อาศัยแต่คติที่นิยมว่าดิงมาในกระบวนช่างของโยนก เป็นหลักความคิดที่จัดทำพระพุทธรูปขึ้น โดยรู้อยู่ที่ไม่เหมือนองค์พระพุทธรูป เพราะฉะนั้นการที่สามารถให้คนทั้งหลายนิยมยอมรับถือว่าเป็นรูปพระพุทธรูปได้ ต้องนับว่าเป็นความคิดที่ฉลาดแท้ทีเดียว

ลักษณะพระพุทธรูปโบราณที่ช่างโยนกทำขึ้นในดินนันทราชู สังเกตเห็นได้ว่าอนุโลมตามคัมภีร์มหาปุริสลักษณะหลาย

ข้อ เช่นชื่อว่า อุกุณาโลมา งามนทุเร ทำพระอนุโลมไว้ที่หว่างพระขนง และเอาความในบทที่ว่า อุกุณิสสิโส ซึ่งแปลว่าพระเศียรเหมือนทรงพระอุกิส (คำว่า อุกุณิส แปลกันหลายอย่างเช่นว่า ผ้าโพกบ้าง มงกุฎบ้าง กรอบหน้าบ้าง แต่รวมความเป็นอันเดียวกันว่า เครื่องทรงที่พระเศียร) มาคิดอนุโลมทำให้พระเศียรพระพุทธรูปมีพระเกตุมาลา แต่พระเกตุมาลาตามแบบช่างโยนกทำเป็นพระเกตุยาว กระหมวดมุ่นเป็นเม้าพีไว้บนพระเศียรอย่างพระเกตกษัตริย์ เป็นแต่ไม่มีเครื่องศิราภรณ์

ช่างโยนกประสงค์จะให้คนดูรู้จักพระพุทธรูปได้โดยง่าย จึงถือเอาเหตุที่พระพุทธรูปองค์เป็นกษัตริย์โดยพระชาติและเป็นสมณะโดยเพศนั้น ทำพระพุทธรูปให้ส่วนพระองค์ทรงครองผ้าอย่างสมณะ แต่ส่วนพระเศียรทำให้เหมือนอย่างพระเศียรกษัตริย์ เป็นแต่ลดเครื่องศิราภรณ์ออกเสีย พระพุทธรูปจึงแปลกกับรูปภาพอื่น ๆ ถึงจะอยู่ปะปนกับใคร ๆ ก็รู้ได้ว่าพระพุทธรูป ความคิดข้อนี้ช่างพวกอื่นในสมัยนั้นหลังต่อมา ไม่สามารถจะคิดแก้ไขไปเป็นอย่างอื่นได้ ก็ต้องเอาแบบอย่างของช่างโยนกทำต่อมา พระพุทธรูปจึงมีพระเกตุมาลาด้วยประการฉะนี้

ลักษณะที่ทำตามจารีตประเพณีใน

มัชฌิมประเทศนั้น เช่น อาการทรงนั้งขัดสมาธิ(ช่างโยนกทำนั้งสมาธิเพชรอย่างเดียว) และอาการที่ทรงครองผ้าทำทั้งอย่างห่มดองและห่มคลุม ส่วนกิริยาท่าทางของพระพุทธรูปนั้น เพราะทำพระพุทธรูปในลายเรื่องพระพุทธรูปประวัติ พระพุทธรูปซึ่งทำตรงเรื่องตอนไหน ช่างก็คิดทำกิริยาท่าทางพระพุทธรูปให้เข้ากับเรื่องตรงนั้น เช่นพระพุทธรูปตรงเรื่องเมื่อก่อนเวลาตรัสรู้ทำ นั้งซ้อนพระหัตถ์เป็นกิริยาสมาธิ พระพุทธรูปตรงเมื่อประทานปฐมเทศนาทำจีบนิ้วพระหัตถ์เป็นวงกลม หมายความว่าพระธรรมจักร ดั่งนี้เป็นต้น

เมื่อพระพุทธรูปมีขึ้น ใครเห็นก็คงชอบใจ จึงเลยเป็นเหตุให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในการสร้างพระพุทธรูปในดินนันทราชู และหลังจากนั้นมาความนิยมในการสร้างพระพุทธรูปก็แพร่หลายไปถึงประเทศอื่นในอินเดีย และประเทศใกล้เคียง.

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านวิธีการสร้างพระพุทธรูปแล้ว ชวนให้พวกเราคิดว่าช่างโยนกสมัยโน้นมีความสามารถสูงในการคิดหาวิธีให้นามผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้มีความระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยผ่านรูปอันเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพของชาวพุทธ และการสร้างพระพุทธรูปก็ไม่ได้ทิ้งตำนานคือพุทธประวัติ เช่นเรื่องก่อนเวลาตรัสรู้ ก็ทำทำนั้งซ้อนพระหัตถ์และอยู่ในกิริยาสมาธิเป็นต้น นอกจากนี้แล้วก็ได้สร้างพระพุทธรูปคล้ายตามเรื่องซึ่งมีในคัมภีร์มหาปุริสลักษณะ เช่นทำพระอนุโลมไว้ที่หว่างพระขนงเป็นต้น

ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าใครก็ตามหากจะคิดสร้างพระพุทธรูป ต้องเอาตัวอย่างช่างโยนกคือไม่ทิ้งพุทธประวัติหรืออย่างน้อยที่สุดก็เลือกปางซึ่งช่างสมัยก่อน ๆ เคยสร้างมาแล้ว ไม่ควรสร้างพระพุทธรูปปางซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มชาวพุทธ

พระราชกวี
ป.ธ.๙,ศน.ม., Ph.D.
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บทความพิเศษ

พระพุทธศาสนา กับสถานการณ์ปัจจุบัน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สากลมากที่สุดศาสนาหนึ่ง คำว่าสากลหมายถึงไม่รู้จักด้วยเงื่อนไขกาลเวลา สถานที่ บุคคล ศาสนาพุทธไม่ถูกจำกัดด้วยกาลเวลา ใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ไม่จำกัดสถานที่ คือศาสนาพุทธเหมาะกับทุกสถานที่ ใช้ได้แม้กระทั่งในพรหมโลก และไม่จำกัดบุคคล คือใครจะปฏิบัติทดลอง พิสูจน์ ย่อมได้ทั้งนี้ ที่สำคัญยิ่งคือใครจะปฏิบัติ จะทดลอง จะพิสูจน์ ที่ไหน เมื่อไร เมื่อทำไปตามเงื่อนไขพระพุทธศาสนา ผลจะออกมาเหมือนกันหมด เช่นเดียวกับการบวกเลข 2+2 ย่อมเป็น 4 ไม่ว่าใครจะบวกที่ไหน เมื่อไร เมื่อบวกตามเงื่อนไขนี้ ผลลัพธ์คือ 4 เหมือนกันหมดไม่มียกเว้น ถ้าจะต้องยกเว้นก็ยกเว้นคนที่บวกเลขไม่เป็น มองในทางพระพุทธศาสนาก็คือ คนนั้นปฏิบัติไม่ถูกตามเงื่อนไข

มองไปที่ตัวพระพุทธศาสนาเอง เราอาจจะมองพระพุทธศาสนาใน 4 ประเด็นคือ

1.พระพุทธศาสนาเป็นผลิตผลทางปัญญาของมนุษย์ พระพุทธเจ้าเป็นมนุษย์เหมือนเรา มีความต่างแต่เพียงสถานภาพทางสังคม พระธรรมเจ้าเป็นผลิตผลทางความคิด และพระปัญญาของพระพุทธเจ้า เป็นการค้นพบความจริงตามที่ เป็นจริง แล้วนำมาเปิดเผยทำให้ปรากฏ และให้เพื่อนมนุษย์จะสามารถศึกษาและเข้าใจตามได้ พระสงฆ์เจ้าคือผลผลิตส่วนที่เป็นบุคคลที่เข้ามาศึกษาด้วยอุทิศชีวิต ได้รู้ได้เข้าใจตามธรรมนั้นแล้วบ้าง ไม่พยายามทำความเข้าใจอยู่บ้าง โดยภาพรวมพระพุทธศาสนาจึงมุ่งไปที่ตัวปัญหา ความรู้แจ้งเข้าใจสภาวะธรรมต่าง ๆ ตามเป็นจริง

2.พระพุทธศาสนาเป็นข้อเสนอ (Proposal) คือเสนอหลักการและเหตุผล เสนออุดมการณ์ เป้าหมาย หลักการ วิธีการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับชีวิตทั้งกระบวนการ พร้อมทั้งจุดเริ่มต้นความเป็นไปในท่ามกลาง และจุด

สุดท้ายแห่งชีวิต และยังมีกระบวนการพัฒนาไปสู่สภาวะชีวิตสมบูรณ์ ถ้าจะอุปมาเปรียบเทียบกับพอจะเปรียบเทียบได้ว่า พระสัทธรรมทั้ง 3 ประการคือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เป็นตัวสินค้า ส่วนพระพุทธเจ้าเองเป็นเจ้าของสินค้า คือธรรมะที่ทรงแสดงพระองค์ทรงค้นพบมาเอง สำหรับพระสงฆ์เป็นเสมือนผลสำเร็จตัวอย่างและเป็นเสมือนพรีเซนเตอร์ (Precenters) ผู้ซึ่งตนเองได้รับผลสำเร็จจากสินค้าของพระพุทธเจ้า แล้วก็มาช่วยเสนอสินค้าของพระองค์ นั่นแก่ชาวโลก ผู้ยังไม่รู้จักสินค้า หรือรู้จักแล้วแต่ยังไม่เข้าใจสารัตถะแห่งสินค้านั้นอย่างแท้จริง ชาวโลกซึ่งรวมทั้งเราท่านทั้งหลาย เป็นผู้บริโภคสินค้า จึงมีสิทธิที่จะเลือกเอาบริโภคหรือไม่บริโภคก็ได้ พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของสินค้าที่ใจกว้างที่สุด ไม่มีการบังคับขายหรือให้เขาไม่ทรงใช้ระบบการค้าแบบผูกขาด ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกได้เองอย่างเต็มที่ (Absolute Freedom)

ความต่างเพียงประการเดียวระหว่าง

เสนอขายสินค้า กับการเสนอศาสนธรรม นั่นคือการเสนอขายสินค้าเป็นการเสนอเพื่อหาผลกำไรเข้ากระเป๋าได้กำไรมากเท่าไรก็ถือว่าเป็นเรื่องดีเท่านั้น ส่วนพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมเป็นข้อเสนอเพื่อให้เปล่า ผู้เสนอไม่ต้องการผลตอบแทนเป็นกำไรเข้ากระเป๋าเข้าคลังตัวเอง พระพุทธเจ้าผู้เป็นเจ้าของสินค้าคือพระสัทธรรมทรงเสนอมานำด้วยพระทัยอันเปี่ยมด้วยเมตตากรุณา หวังจะปลดปล่อยเพื่อนมนุษย์ให้หลุดพ้นจากท่วงแห่งความทุกข์ ถ้าใครรับสินค้าไปบริโภคแล้วพ้นจากทุกข์ พบความสุขนิรันดร์ นั่นทรงถือว่าเป็นกำไรในทรงชนะของพระองค์

3.พระพุทธศาสนาเป็นทางเลือก (Alternative) เป็นทางเลือกที่ใครจะเลือกหรือไม่เลือกก็ได้ เช่นเดียวกับสินค้าในท้องตลาดที่ใครจะซื้อไม่ซื้อก็ได้ แต่ทางเลือกคือพระพุทธศาสนาเป็นทางเลือกที่ทรงคุณค่าแท้จริงโดยไม่ใช่เป็นคำบัญญัติวิชาการ ไม่เป็นศาสนาที่บอกว่าจะต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็น

พระพุทธศาสนาประกันคุณภาพให้เลยว่า เมื่อปฏิบัติไปตามเงื่อนไขที่วางไว้ ผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้มีคุณภาพแน่นอน

อย่างนี้เท่านั้น ไม่เป็นอย่างนั้นจะต้องถูกพระพุทธเจ้าลงโทษอย่างนี้ มีคำตัดสินอย่างเดียวคือ สัตว์เป็นไปตามกรรมของตนๆ

-ไม่ใช่คำขู่เข็ญ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องบุญเรื่องบาป เรื่องนรกสวรรค์ นี่เป็นคำสอนตามความเป็นจริงที่พระพุทธองค์ตรัสรู้มา ไม่ใช่มาบัญญัติ บาปบุญ นรก สวรรค์ ขึ้นมาเองเพื่อเป็นเครื่องมือขู่เข็ญ ที่ว่าสอนไปตามความเป็นจริงนั้น เป็นเพราะว่า แม้พระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นหรือไม่อุบัติขึ้นก็ตาม บาป บุญ นรก สวรรค์ กรรมดี กรรมชั่วเหล่านั้น ก็มีอยู่อย่างนั้น บาปเป็นต้นไม่ได้มีขึ้นเพราะพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น นี่ไม่ใช่คำขู่เข็ญใดๆ

-ไม่ใช่ข้อบังคับ ไม่เคยพบพุทธวจนะใดๆ ว่าห้ามบุคคลใดๆ ไปนับถือศาสนาอื่นลัทธิอื่น ใครฝ่าฝืนจะต้องจับเข้าขังคุก หรือต้องโบยตี ประทัดประหาร ถ้าจะมีก็เพียงว่าเพราะอวิชชาเขาจึงเชื่อเช่นนั้น ในทางกลับกัน ใครไปบังคับผู้อื่นให้มาเชื่อ มานับถือพระพุทธศาสนา อาจจะไม่ถูกต้อง จะเข้าข่าย อุปวาทอุปฆาต มนุษย์แต่ละคนจึงมีอิสระที่จะเลือกนับถือศาสนาใดๆ ลัทธิใดๆ ก็ได้

4.พระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎีท้าทาย (challent Theory) เป็นการท้าทายให้พิสูจน์ โดยรับรองผลและประกันคุณภาพ นั่นคือ พระพุทธศาสนา

-ท้าทายให้เรียนรู้ทฤษฎี ปฏิบัติสังฆกรรม เป็นการเรียนรู้ทฤษฎีตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก อาจจะไม่จำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีทั้งหมดหรือทั้งหมดก็ได้ เรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบและเป็นแนวทางแห่งการศึกษา

-ท้าทายให้ศึกษา คือการปฏิบัติทดลองไปตามแนวทฤษฎีที่เรียนรู้มา ข้อนี้ฟังเข้าใจว่า ศึกษาหรือศึกษา ในสิกขาสามนั้นมีความหมายลึกไปถึงการลงมือปฏิบัติทดลองไปตามแนวทฤษฎี ไม่ใช่การศึกษาตามค่านิยามทั่วๆ ไป ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คำว่าศึกษา ในพระพุทธศาสนา ตามแนวสิกขาสามนั้น หมายถึงไปถึงการทดลอง พิสูจน์หรือการวิเคราะห์วิจัยอย่างซื่อสัตย์

-รับรองผล พระพุทธศาสนามีระบบ

รับรองผลแน่นอนว่า เมื่อปฏิบัติธรรมนี้ จะมีผลอย่างนี้ในระดับนี้ เช่นสอนให้งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ก็ประกาศไว้เลยว่า ผู้เว้นจากการดื่มสุราเมรัยนั้นจะ

- 1)ไม่เสื่อมทรัพย์ ปลอดภัยจากความเสื่อมทรัพย์
- 2)ปลอดภัยจากการก่อทะเลาะวิวาท
- 3)ปลอดภัยจากพิษสุรา
- 4)ปลอดภัยจากการเสื่อมชื่อเสียงเพราะสุรา
- 5)เป็นคนมีคุณธรรมรู้จักละอาย
- 6)ปัญญาผ่องใสไม่เสื่อม

-ประกันคุณภาพ พระพุทธศาสนาประกันคุณภาพให้เลยว่า เมื่อปฏิบัติไปตามเงื่อนไขที่วางไว้ ผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้มีคุณภาพแน่นอน ประกันให้เลยว่า

ผู้มีศีลสมบูรณ์มีคุณภาพอย่างนี้
ผู้มีสมาธิสมบูรณ์มีคุณภาพอย่างนี้
ผู้มีปัญญาสมบูรณ์มีคุณภาพอย่างนี้
ผู้ปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปดสมบูรณ์ มีคุณภาพอย่างนี้

นี่ไม่ใช่เป็นแต่เพียงคำบอกเล่า แต่เป็นการประกัน เป็นการรับรองจริงๆ

ทั้งหมดนั้นเป็นมุมมองเกี่ยวกับตัวพระพุทธศาสนาเอง เป็นการมองโดยภาพ

รวมเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นปัญหา “สถานการณ์ปัจจุบัน”

เมื่อพูดถึงสถานการณ์ปัจจุบัน คำนี้พจนานุกรมแปลว่า “ความเป็นไป” หมายความว่าความเป็นไปในปัจจุบัน จึงจำต้องไปที่สถานการณ์ของโลกปัจจุบัน จึงเกิดคำถามขึ้นมาว่า

- 1.สถานการณ์ของโลกปัจจุบันเป็นอย่างไร?
- 2.พระพุทธศาสนาจะอยู่อย่างไร?
- 3.พระพุทธศาสนาจะช่วยโลกหรือจะช่วยแก้สถานการณ์ได้อย่างไร?

เมื่อถามว่าสถานการณ์ของโลกปัจจุบันเป็นอย่างไร? คำตอบก็เห็นจะตรงกันว่าวิกฤติคือเดือดร้อนขนานหนัก เดือดร้อนธรรมดาไม่ถือว่าเป็นความวิกฤติ ถ้าถึงขั้นวิกฤติก็คือว่าเกินกว่าธรรมดา ข้อนี้จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้คนเดือดร้อนขนานหนักกันไปทั่ว ตกงานก็เดือดร้อน ไม่มีกินก็เดือดร้อน เศรษฐกิจสังคัมการเมือง การปกครอง ต่างก็วิกฤติ ต่างก็เดือดร้อนด้วยกันทั้งนั้น แล้วก็ไม่ว่าสาภาวะนั้นจะจบสิ้นลงเมื่อไร จึงส่งผลให้เกิดภาวะ Mental creses ขึ้นมา คือวิกฤติทางด้านจิตใจ ส่งผลให้เกิดลัทธิเอา อย่างในทางลบ คือลัทธิฆ่าตัวตาย รวมความว่า เดือดร้อนไปหมดรวมไปถึงธาตุ 4 ก็พลอยวิกฤติไปด้วย นี่เพราะ

ปัญหาอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ พระพุทธศาสนาไม่ใช่ กองทุนช่วยเหลือด้านการเงิน

ขาดสิ่งสมมูล

ถ้าจะมองไปอีกมุมหนึ่งว่าโลกเจริญก้าวหน้าในทิศทางของวิทยาศาสตร์มาถึงขนาดนี้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างมีพร้อม มนุษย์สามารถไปท่องในอวกาศได้ เราสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วทุกมุมโลกในเวลาเดียวกัน เราสามารถทำอะไรได้ทุกอย่างที่เราอยากจะทำอย่างนี้แล้ว พระพุทธศาสนายังมีความจำเป็นต่อสังคมมนุษย์อยู่หรือ?

ข้อนี้ก็ต้องมองไปที่ว่าสิ่งทั้งปวงที่ว่ามันสามารถบรรเทาทุกข์ใจให้มนุษย์ได้แล้วหรือยัง? ถ้าคำตอบคือบรรเทาได้แล้วอย่างสมบูรณ์ มนุษย์ไม่มีทุกข์แล้ว พระพุทธศาสนาก็ไม่ใช่สิ่งจำเป็นอีกต่อไป แต่ถ้าตอบว่ายัง พระพุทธศาสนาก็ยังมีความจำเป็นต่อสังคมมนุษย์ และก็เชื่อได้ว่า ประเด็นหลังนี้ยังจะต้องใช้ไปอีกนานแสนนาน

พระพุทธศาสนาแบ่งโลกออกเป็น 3 โลกคือ สังขารโลก มีเบญจขันธ์เป็นตัวอย่าง สัตว์โลก คือหมู่สัตว์มีมนุษย์เป็นต้น และโอกาสโลก คือ แผ่นดินแผ่นน้ำที่เราอาศัยอยู่ (วิ.จอนุสสติ.-ม.262) เรากำลังพูดถึงสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน โดยเป้าหมายก็อยู่ที่สัตว์โลก และต้องจำเพาะลงไปที่มนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นผู้มีผลได้ผลเสียโดยตรงกับสถานการณ์ และมนุษย์คนไทยส่วนมากยังเกี่ยวข้องโดยตรงกับพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาบอกว่า โลกคือมนุษย์ (สัตว์โลก) ถูกไฟเผาผลาญให้เราร้อนอยู่เป็นนิตย์ ต้องประสบภาวะวิกฤติอยู่เนือง ๆ เพราะถูกไฟโลก (ไฟราคะ=ราคะดี ขุ.อุ.25. 301) เผลอนอนอยู่เป็นนิตย์จึงต้อง

- ดิ้นรนชวนชวายเป็นนิตย์
 - แข่งขันกันเป็นนิตย์
 - แย่งชิงผลประโยชน์กันเป็นนิตย์
 - เห็นแก่ตัวและพวกพ้องอยู่เป็นนิตย์
- และยังถูกไฟโทสะ คือความโกรธ ความเคียดแค้น ความพยาบาท ความอาฆาตทำร้ายกัน เป็นเหตุให้

- เพิ่มทิวฏฐิ เช่น อัดตานุกิฏฐิ
- เพิ่มมานะ ความถือตัวจนถึงขั้นอติมานะ

-เพิ่มความโกรธ ความพยาบาท ตามความแรงของไฟ และประการสุดท้ายก็ถูกไฟไหม้ (โมหคค=ไฟคือโมหะ หรือไฟคือความหลงไม่รู้จริง) กลุ้มรุมเผาผลาญตลอดเวลา

-การศึกษาปัจจุบันไม่มีการสอนให้ดับไฟนี้

-คนยังหลงมงายจิตวิญญาณยังไม่พัฒนา

-ยังไม่มีการบวนการเพิ่มพูนปัญญาเพื่อให้เกิดวิญญาณเกิดแสงสว่าง

พระพุทธศาสนาสอนให้รู้จักไฟ คือ โลกะ (ราคะ) โทสะ โมหะ นี้ สอนสาเหตุแห่งการลุกโชนของไฟนี้ สอนให้ดับไฟนี้ และสอนวิธีแห่งการดับไฟนี้

เรายอมรับไหมว่า โลกคือมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนไทยกำลังอยู่ในสถานการณ์วิกฤติ เพราะไฟเหล่านี้ถ้ายอมรับก็เป็นอันว่าสมควรรับข้อเสนอ คือพระพุทธศาสนาไว้ช่วยแก้ปัญหากันไป หลักรรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา สามารถแก้ปัญหานี้ได้แน่นอน แต่ในบางเวลาที่ผ่านมาก็ปัญหาเกิดขึ้นมากในบ้านเราจนถึงภาวะวิกฤติ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ นั่นไม่ใช่เพราะพระพุทธศาสนาแก้ปัญหาไม่ได้ หากเป็นแต่คนเราพากันอวดดี (ทั้งๆ ที่ไม่มีอะไรดีจะอวด) นิมนต์พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้าไปอยู่ในรั้ววัดหมด ทว่าท่านเขย คร่ำครึ ไม่ใช่ยุคสมัยสำหรับพระพุทธศาสนาแล้ว ผลสุดท้ายก็เลยได้ผลออกมาอย่างนี้แหละ

ถึงตรงนี้ก็ได้นำคำตอบปัญหาข้อที่สองที่ว่า พระพุทธศาสนาจะอยู่ในสถานการณ์เช่นปัจจุบันนี้ได้อย่างไร? คำตอบนั้นก็คืออยู่ได้ ในฐานะเป็นผู้สงเคราะห์หรือผู้ช่วยเหลือบ้างบรรเทาความทุกข์โศกความเดือดร้อนให้แก่ผู้หลงร้อนมาพึ่งเย็นทุกท่าน ยามเขาเห็นว่าพระพุทธศาสนาไร้ค่าไร้ความหมาย เขาทิ้งเขาขว้างก็ไม่ว่าอะไร เขาเป็นทุกข์เดือดร้อนต้องการพึ่งเมื่อไร เข้ามาหาศาสนาเมื่อไรต้องอาศัยแนวทางแห่งพระบรมศาสนา คือใช้ความกรุณาช่วยเหลือเอื้อเฟื้อไปเต็มความสามารถจะนั้นใครจะมองอย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาก็จะอยู่ไปอย่างนี้

มาถึงประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ข้างต้นข้อที่ 3 ว่า “พระพุทธศาสนาจะช่วยโลกหรือจะช่วยแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างไร?” กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า โลกคือมนุษย์กำลังอยู่ในสถานการณ์คับขัน ด้วยถูกไฟภายในทั้ง 3 กองเผาไหม้เอาอย่างจัง คนไทยไม่น้อยรู้สึกตัวเองว่า เข้าสู่สถานการณ์ที่ร้อนจัดจนแทบจะทนไม่ไหว พระพุทธศาสนามีหลักการและวิธีการเพื่อดับไฟทั้งสามกองนั้นโดยตรงและพร้อมที่จะช่วยทุกเมื่อ

ปัญหาอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ พระพุทธศาสนาไม่ใช่กองทุนช่วยเหลือด้านการเงิน เช่น IMF หรือ ADB แต่เป็นองค์กรให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือร้อนเพราะความโลภ ร้อนเพราะความโกรธ ร้อนเพราะความหลง ซึ่งรวมลงในภาวะวิกฤติทางจิตใจ (Mental crisis) ถ้าสามารถแก้ปัญหาทางจิตใจได้ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง จะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไปสำหรับเรา

แต่ถ้าเรายังอยู่กันแบบนี้ ปลดปล่อยคนปล่อยจิตหลังไหลไปตามกระแสอยู่อย่างนี้ แม้ญี่ปุ่นร่วมมือกับอเมริกาก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ เทพเทวาทั้งหลายทั้งปวงร่วมมือกันก็ไม่มีทางแก้ปัญหาได้ และต่อให้พระเจ้าทุกองค์ในศาสนา ก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน ทั้งไม่ใช่พระพุทธศาสนาไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา หากแต่เป็นตัวบ่งชี้ว่าอะไรคือปัญหา อะไรคือสาเหตุแห่งปัญหา อะไรคือความสงบระงับแห่งปัญหา และอะไรคือวิธีสงบระงับปัญหา แล้วบอกให้ทำ

โลภธาตุดูดสมมูล
เมื่อโลภธาตุดูดสิ่งสมมูล
ช่วยเจือจุนให้โลกสวยสดใส
ธาตุดินหินกรวดทรายทำลายไป
ภูเขาใหญ่ขุมฝังลงมา
ให้ธาตุน้ำถึงคราวเข้าวิกฤติ
เงื้อมพิชเน่น่าหมั่นแสบนานา
บ้างแห่งผากยากไหลหยดย่อยมา

คนไทยไม่รู้จักศีลธรรม รู้แต่จริยธรรม เมื่อไม่รู้จักศีลธรรม
จิตใจก็ห่างจากศีลธรรม จึงเกิดภาวะวิปริตทางจิตใจ

เป็นธรรมาสนโสให้ชื่นชม
 จึงธาตุไฟให้เกิดวิปริต
 ลูกกลมติดเผาไหม้ป่าไม่ล้ม
 เมาทำลายป่าชฎให้สัตว์ธรรม
 โลกกระทบควันพิษด้วยฤทธิ์ไฟ
 แล้วธาตุลมพัดมาในอากาศ
 อลระวาดพิโรธแสนโหดร้าย
 ทุกสิ่งสรรพพลันถูกลมทำลาย
 พัดมาไปให้โลกพินาศลง
 เมื่อธาตุสี่ถึงคราวเข้าวิฤติ
 น้ำไฟลมเจือพิษธุลีผง
 ดินแปรปรวนเปลี่ยนแปลงแห่งผากลง
 ค่อยแห่งผกกลับเป็นทะเลทราย
 รุกขชาติพืชพันธุ์ธัญญาหาร
 จึงถึงกาลล่วงลับกลับสูญหาย
 สัตว์ใหญ่ผู้น้อยจึงถึงซึ่งความตาย
 เพราะไม่ได้อาหารมาประทัง
 อีกอาหารที่เหลือก็เจือพิษ
 ค่อยออกฤทธิ์ทำลายคล้ายยาสั่ง
 ให้สัตว์เสพค่อยเข้ามรณัง
 เพราะพิษสั่งให้มันรวันตาย
 ดูกรุงเทพฯ เมืองประเสริฐเราเกิดทำน
 ยิ่งนับวันธาตุสี่เสื่อมสลาย
 ดิน-น้ำ-ไฟ-ลม ล่มละลาย
 ถูกมนุษย์ใจร้ายให้เสียตุล
 ดินก็เสื่อม น้ำก็เสีย ไฟก็เข้า
 ตั้งถูกฤทธิ์ยาบ้ามาเกือบหนุน
 ถูกมนุษย์ใจร้ายให้อากูล
 ยิ่งเพิ่มพูนมลพิษอนิจจัง
 โลกวิฤติเพราะธาตุขาดสมดุล
 โลกวายวุ่นหมุ่นเวียนผิดแผนผัง
 โลกระอุผุกร่อนผอนภินท์พัง
 โลกบ้ำคั่งเพราะธาตุขาดพอดี
 สยามภู่อองคโลกเขมฐ์
 เคยแจ่มเหตุเสื่อมสลายแห่งโลกนี้
 โดยน้อมนำอุปมาภักายี
 ว่าธาตุสี่เสียหายกายภินท์พัง
 จะธาตุดินแตกแยกหรือแตกเหลว
 หรือธาตุน้ำลดเลวค่างคั่ง
 หรือธาตุไฟน้อยมากเกินกำลัง
 ธาตุลมหลังพัดเพี้ยนผิดกระบวน
 ธาตุอย่างใดเข้าช่วยขันธ์วิฤติ

วิปริตยอมให้กายผันผวน
 แก่ไม่ได้ยอมให้กายเซซวน
 แล้วแปรปรวนถึงม้วยมรณา
 ธาตุดิน คือ ผม-ชน-เล็บ-พัน-หนัง
 เนื้อ-เอ็นพรั้ง-กระดูก-เยื่อในนั้นหนา
 ม้ามหัวใจตับม้ามืดไตปอดนา
 ใสใหญ่ผู้น้อยอีกอาหารสองกาล
 สิบเก้านี้พึงเห็นเป็นธาตุดิน
 แขนแข้งสันยังถึงซึ่งราวฉาน
 ตีเสลดหนองเลือดเห็งื่อน้ำมัน
 ขันใสนั้นน้ำตาไหลบ่าพुरु
 อีกเปลวมันน้ำลายไซ้ข้อมูตร
 ถูกพิษสูงจนว่าเหลวไหลหยดชู่
 รวมสิบสองหมักหมมในกายดู
 เชิญทุกผู้พินิจพิจารณา
 ไฟยังกายให้อุ่นให้ทรุดโทรม
 ไฟดาโถมทำลายไหม้อาหาร
 เป็นไฟสามคำรบลักษณะ
 เกิดปัญหาเมื่อไฟไม่พร้อมเพรียง
 ลมพัดขึ้นเบื้องบนลงข้างล่าง
 ลมในท้องไส้บางครั้งส่งเสียง
 ลมเคลื่อนไหวในกายให้ตรงเอียง
 สุดท้ายที่ยั่งยืนแท้ลมหายใจ
 ธาตุทั้งสี่นี้ก่อปรเป็นร่างกาย
 ชีพวางวายคราวธาตุพินาศใหญ่
 เพียงธาตุหนึ่งถึงคราวภินท์พังไป
 ก่อพิษร้ายถึงขั้นสุดบรรเทา
 จะดินเสียน้ำน้ำไฟลูกโซน
 หรือพายุไซโคลนกระโจนเข้า
 เกิดมลพิษฤทธิ์ร้ายให้โทษเอา
 กายคนเราถึงขาดพินาศแล
 จะกรุงเทพฯ เมืองไทยในยามนี้
 ดินปนเปื้อนเสียหายหลายทางแท้
 น้ำเน่าเสียเสื่อมค่าธาตุปรวนแปร
 เกิดไฟปลอมไฟแท้เผาทำลาย
 เกิดพายุแปรปรวนวิปริต
 เกิดวิฤติเหตุการณ์ถึงขวัญหาย
 สิ่งแวดล้อมเป็นพิษผลิตทำลาย
 ไทยหม่นหม่นม้วยย่อยยับอัปรา
 เมื่อธาตุสี่วิฤติก่อพิษร้าย
 จะโทษใครอีกเล่าคุณเจ้าชา
 ก็มนุษย์โลกจัดยึดอดตา

ทำลายปาน้อยใหญ่เสียยับเยิน
 ดินต้นน้ำลำธารมันผลาญหมด
 นำสลดไม่คิดแก้แต่นั้น
 ปลอ่ยให้ธาตุเสียหายร้ายแรงเกิน
 เมื่อยับเยินแล้วเราจะโทษใคร?

■ ■ ■

(ลงพิมพ์เผยแพร่ใน นสพ.สยามรัฐ
 ปีที่ 48 ฉบับที่ 16452 วันพุธที่ 13
 พฤษภาคม พุทธศักราช 2541)

สถานการณ์วิปริตข้างต้นที่ว่ามานั้น
 เกี่ยวข้องกับสถานการณ์วิฤติ ยังมีส่วนหนึ่ง
 ที่ไม่ใช่สถานการณ์วิฤติ แต่เป็นสถาน-
 การณ์วิปริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏกับ
 สังคมพุทธศาสนิกชนคนไทย ซึ่งมีลำดับกาล
 พงจะประมวลได้ดังนี้

1. ครุไม่ยินดีในวัฒนธรรมครุ เช่น
 แต่งตัว-ผม เริ่มจาก 2510 โดยประมาณ
2. ห่างเหินการเรียนการสอนศาสนา
 เริ่มจาก 2515 โดยประมาณ
3. ต่อต้านเรื่องบุญ-บาป, นรก-
 สวรรค์ ฯลฯ เริ่มจาก 2520 โดยประมาณ
4. เชื่อ-แต่งตัวที่หลุดลอยไปจาก
 วัฒนธรรมไทย และพระพุทธศาสนา 2520
 เป็นต้นมา
5. กระบวนการต่อต้านภาษาบาลี
 อันเป็นภาษาศาสนาพุทธ ทำให้ชาวพุทธ
 ลืมเลือนศาสนธรรม จาก 2520 เป็นต้นมา
6. ยกเลิกการเรียนศีลธรรม แล้วมา
 เรียนจริยธรรมในลำดับกาลต่อมา
7. กระแสเพศสัมพันธ์วิปริตปรากฏ
 ตัว เรียนเพศศึกษา นักเรียนหลงของ รัก
 ร่วมเพศ ตืด ทอม ดี มั่วซุลมุน
8. กล้าแก้ผ้าเปิดเผย โฆษณาภาพ
 หลุด สื่อลามกต่าง ๆ
9. คนเลิกแต่งงาน จับสัตว์มาแต่ง
 เช่น ลิง ด้วยการลงทุนที่สูง
10. กล้าแก้ผ้าแล้วยังแสดงกิริยา
 พิเศษโชว์ ขณะเดียวกันก็เอาผ้าไปหุงให้
 Dogs & Cats หุงเสียเยอะเลย
11. ปัจจุบันเรามีครูสอนศาสนา
 พุทธในโรงเรียน แต่เท่าที่ทราบมักจะ

ถึงเวลาแล้วที่เราจะมาศึกษา ปฏิบัติตามแนวพระพุทธ-
ศาสนามันแน่ใจว่าจะไม่มีอะไรก่อให้เกิดความเสียหายแน่นอน

เป็นครูชี้เมาให้เสียมาก

12. บัจจุบันเด็กไทยไม่มีที่พึ่งทางใจ
บิดามารดาก็มีวแต่หากิน

จากกระบวนการหกขั้นตอนข้างต้นนั้น
มีผลให้คนไทยไม่รู้จักศีลธรรม รู้แต่จริยธรรม
เมื่อไม่รู้จักศีลธรรม จิตใจก็ห่างจากศีลธรรม
จึงเกิดภาวะวิปริตทางจิตใจ เมื่อบุคคลมี
ภาวะทางจิตใจวิปริต และมีมาก ๆ เข้ารวมกัน
จึงทำให้สังคมวิปริต เมื่อวิปริตหนักเข้าพลัง
แห่งวิปริตก็พุ่งสูงขึ้นไปสู่ภาวะวิกฤติตั้งที่
ทรบกัน

ภาระหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน

แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะไม่มโนบายในการ
การบังคับใครให้มาเชื่อหลักคำสอนของ
พระองค์ แต่ก็ทรงมีหลักคือความกรุณา
สำหรับสงเคราะห์อนุเคราะห์ชาวโลก จาก
พุทธจริยาดลอดพระชนมชีพที่ดี จาก
พระพุทธวณะที่ว่า จรด ภัททเว จาริกิ พุ
ชนหิตาย พุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย ซึ่ง
แปลว่า ภัททเวทั้งหลาย พวกเธอทั้งหลายจง
เที่ยวจาริกไป (สั่งสอนธรรม) เพื่อประโยชน์-
ความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์
แก่ชาวโลก ข้อนี้เราน่าจะยึดเอาเป็นแนวทาง
ฉะนั้น ถ้าหวังให้พระพุทธศาสนาได้มา
ช่วยแก้ไขบรรเทาสถานการณ์ปัจจุบัน

ประการสำคัญ จำเป็นต้องหันมาศึกษา
พระพุทธศาสนา หรือเรื่องอีกอย่างหนึ่งว่า
“ศีลธรรม” ให้จริงจังเป็นอันดับแรก ปลุกฝัง
ความทรงจำ ความเข้าใจ ความนำไปใช้ คือการ
ปฏิบัติให้เป็นบทฎฐานชีวิตอย่างมีผล โดย
รัฐบาลซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลนโยบายจะต้องมี
ความกรณาจัดการบริการวิชาการพระพุทธ
ศาสนา แก่ประชาชนคนไทย ซึ่งส่วนมากเป็น
พุทธศาสนิกชนอยู่แล้ว ให้เขาได้เข้าใจพระพุทธ
ศาสนาและนำไปปฏิบัติได้ อดีตถึงปัจจุบัน
นั่นคือ การปล่อยให้มันเป็นไปตามยถากรรม ที่
มีบ้างก็เพราะนักศาสนาช่วยกันต่อสู้ให้ได้มา
เรียกว่า มีการศึกษาศีลธรรมพอ เป็นยากัน
ผีหลอกเท่านั้น

แนวทางการศึกษาศาสนา

1. ปลุกศรัทธา สัทธา สาธุ ปติภูริตา
มีศรัทธามั่นคงเป็นที่พึ่งทางใจ

1.1 เชื่อเรื่องกรรม : ทำดีได้ดี ทำชั่ว
ได้ชั่ว

1.2 เชื่อเรื่องการให้ผลของกรรม :
บุญ-บาป, นรก-สวรรค์, 1.3 เชื่อว่าสัตว์มีกรรม
เป็นของตนเป็นต้น

1.4 เชื่อพระรัตนตรัย : พระพุทธ-
พระธรรม-พระสงฆ์

2. สร้างค่านิยมเรื่องศีล สุขุ ยาวชรา

ศีล คีลให้มีความสุขตราบเท่าชรา

3. พัฒนาจิต จิตดี ภัททเว ภาวิต ปา
ตุภูติ มหโต อุตถาย สิวตตติ-จิตที่อบรม
แล้ว ปรากฏแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์
มหาศาล (20.27.6)

4. เพิ่มพูนปัญญา โยนิโส มนสิกาโร
ภัททเว มหโต อุตถาย สิวตตติ (20.108.22)
การทำความเข้าใจให้ถึงแก่นแท้ของ
สิ่งนั้นๆ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ใหญ่หลวง

นตฺถิ ปญญาสมา อากา

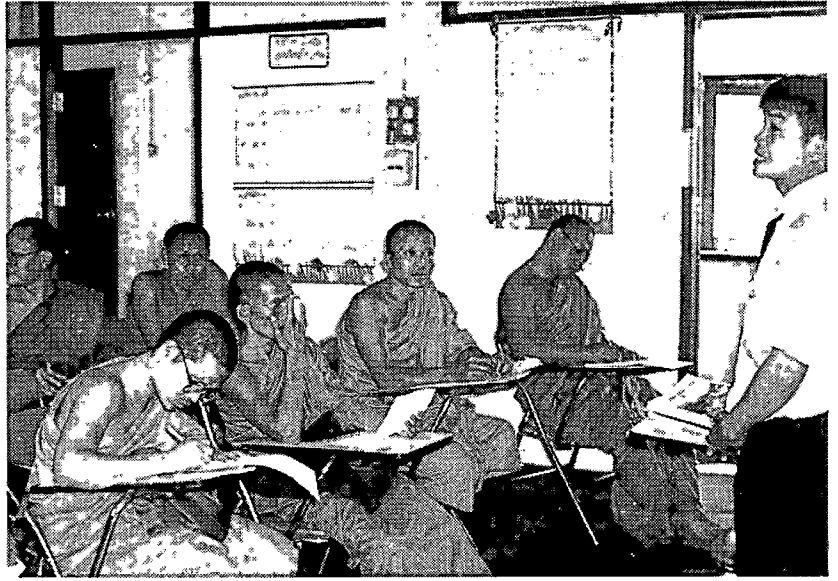
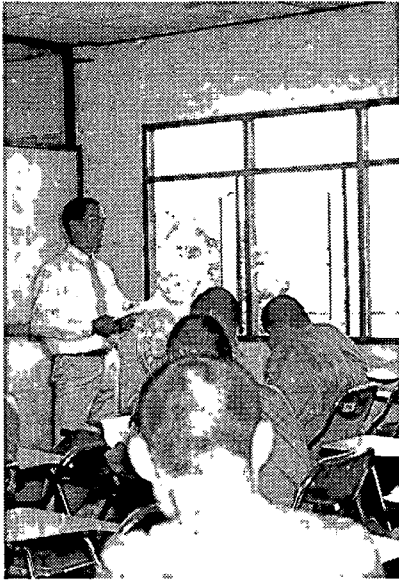
แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

- ต้องรู้เหตุเสื่อม-เจริญ ธมฺมณญู
- ต้องรู้ผลเสื่อม-เจริญ อุตถณญู
- ต้องรู้จักตน อุตตณญู
- ต้องรู้จักประมาณ มตตณญู
- ต้องรู้จักกาล กาลณญู
- ต้องรู้จักประมุขชน ปริสณญู
- ต้องรู้จักบุคคล ปุคฺคลปโรปรณญู

พระพุทธศาสนามีสิ่งเหล่านี้ไว้ให้พร้อม
แล้ว พร้อมทั้งเป้าหมาย หลักการ และวิธีการ
แม้พระพุทธเจ้าจะไม่มโนมาตรการบังคับใคร
แต่เราชาวพุทธไม่อยากจะลูกหลานเราเดิน
เข้ากองไฟทั้ง 3 กองข้างต้น เราก็จำเป็นต้อง
หามาตรการและอนุเคราะห์เขา แม้เขาจะต้อง
ถูกจำกัดขอบเขตเสรีภาพลงบ้าง แต่ถ้าเพื่อ
ความสุขที่ยั่งยืนแก่เขาก็ควรทำ

ที่สำคัญที่สุดในร่างพระราชาบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ ที่จะประกาศใช้ในอนาคต
อันไม่ไกล ถ้ารัฐบาลและผู้มีอำนาจทั้งหลาย
ในวงการศึกษาไทย หากบริสุทธิ์ใจ มีเจตนา
ดีต่อประชาชนคนไทยส่วนมากของประเทศ
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเอาวิชาพระพุทธ
ศาสนามาเป็นวิชาแทนที่รัฐมอบให้เรียนเสมอ
เหมือนกันหมดทั่วทั้งประเทศสำหรับชาวพุทธ
ศาสนาพุทธเป็นรากเหง้าของวิถี
ชีวิตคนไทยเป็นรากเหง้าของวัฒนธรรม
ประเพณี ศิลปะ และอื่น ๆ อีกมากของ
ชาวไทย เมื่อเราละเลยไป สังคมไทยก็
สับสน ถึงเวลาแล้วที่เราจะมาศึกษา
ปฏิบัติตามแนวพระพุทธศาสนากันอีกที่
มันแน่ใจว่าจะไม่มีอะไรก่อให้เกิดความเสียหายแน่นอน

มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ จัดตั้งโดย

พระราชธรรมมานูวัตร (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระประภัสสรมุณี) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ข) พระเทพบัณฑิต (ขณะดำรง

สมศักดิ์พระราชสารสุธี) รองเจ้าคณะภาค ๑๐ (ข) เมื่อปี ๒๕๓๕ เป็นต้นมา โดยเปิดเป็นสาขาของวิทยาเขตอีสาน และได้

นายลี มาศเหลือ ผู้ช่วยอธิการบดี

ภูมิลำเนา : เลขที่ ๑๓๓ บ้านคำม่วง หมู่ ๗ ตำบลย่อ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดยโสธร)
การศึกษา : สำเร็จ ปธ.๔, น.ธ.เอก
สำนักเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ
พ.ม.กรมการฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการ
ศน.บ.มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
M.A.มหาวิทยาลัยไมซอร์ ประเทศอินเดีย
ตำแหน่ง/หน้าที่ : อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ หัวหน้าภาควิชาปรัชญาประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ดผู้ช่วย

ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตร้อยเอ็ด
อาจารย์พิเศษโรงเรียนเตรียมทหาร
กรุงเทพฯ เจ้าหน้าที่บริหารระดับสูง
บริษัท สล๊อท เทคโนโลยี จำกัด
กรุงเทพฯ ผจก.ฝ่ายบุคคล ร.พ.ชัยสิทธิ์
ชัยรังษี โฮม จำกัด
ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๗๒๐ หมู่ที่ ๒
บ้านลุมพุก ถนนพหลโยธิน ตำบลพุก
อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
๓๕๑๑๐ โทร. (๐๔๕) ๗๙๑-๑๖๕
ประชาสัมพันธ์วิทยายุทธ
ร้อยเอ็ดโทร. (๐๔๓) ๕๒๔-๗๐๕

พระครูเอกตรस्ताธิคุณ รองอธิการบดีวิทยาเขตร้อยเอ็ด

นามเดิม : สายัณห์ นามฉายา ปญญาชิโร นามสกุล ศรีสุระ
 ภูมิลำเนา : เลขที่ ๓ บ้านหนองไชยวาล หมู่ที่ ๓ ตำบลบึงงามอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
 อุปสมบท : พ.ศ. ๒๕๑๘ ณ วัดมิ่งเมือง ตำบลกลาง อำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี พระครูวินัยรสุนทร เป็นพระอุปัชฌาย์
 การศึกษา : สำเร็จปธ. ๔, น.ธ.เอก, สำนักเรียนวัดมัสฌันติการาม กรุงเทพฯ พ.ม.กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ สท.บ.มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

กรุงเทพฯ M.A., มหาวิทยาลัยเดลี ประเทศอินเดียกำลังศึกษาต่อปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยยอร์คประเทศอินเดีย
 ตำแหน่ง/หน้าที่ : รองคณบดี คณะสังคมศาสตร์ เจ้าคณะอำเภอเสลภูมิ (ธรรมยุต) ผอ.ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมวัดมิ่งเมืองผอ.ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญวิโรจน์ผดุงศาสตร์
 ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดมิ่งเมือง ตำบลกลาง อำเภอเสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด ๔๕๑๒๐ โทร. (๐๔๓) ๕๕-๑๓๐๐, ๕๕-๑๔๐๐

รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นวิทยาเขตเอกเทศชื่อ “วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗

วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นสถานศึกษา และวิจัยระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ วิจัย ส่งเสริม และให้บริการวิชาการ ทางพระพุทธศาสนา แก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ รวมทั้งการทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้วย โดยเปิดรับระดับปริญญาตรี หลักสูตร ๔ ปี และ ๒ ปี (หลังอนุปริญญาตรี)

ปัจจุบันมีนักศึกษาทั้งหมด ๔๘๘ รูป ๑๖ ห้องเรียน (รวมทั้งห้องเรียน ที่สาขาจังหวัดยโสธร)

เปิดเรียน ๔ คณะ ๕ สาขาวิชาเอก คือ

๑. คณะศาสนาและปรัชญา
 วิชาเอกปรัชญา
๒. คณะมนุษยศาสตร์
 วิชาเอกภาษาอังกฤษ
๓. คณะสังคมศาสตร์
 วิชาเอกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

๔. คณะศึกษาศาสตร์
 วิชาเอกภาษาไทย
 วิชาเอกการประถมศึกษา
 ในปีการศึกษา ๒๕๔๒ เป็นต้นไป เปิดสอนวิชาเอกศาสนาเปรียบเทียบรัฐศาสตร์การปกครองสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ การศึกษานอกระบบ โดยมีคณาจารย์ประจำ ๑๔ รูป/คน

ลาศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ณ ประเทศอินเดีย ๑ รูป และมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทั่วไป ๘ คน โดยมี .
 พระครูเอกตรस्ताธิคุณ เป็นรองอธิการบดี นายลี มาตเหลืออง เป็นผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายคฤหัสถ์

ปรัชญาการศึกษา

ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

The Philosophy of Education of Mahamakut Buddhist University

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีความเชื่อมั่นว่า พระพุทธศาสนา เป็นปรัชญาชีวิตอันประเสริฐ สามารถช่วยป้องกันแก้ไขและดับปัญหาอันยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ คือความทุกข์ได้สมควรเผยแผ่ให้กว้างขวางออกไปในระดับโลก; พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางปัญญาและทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของไทย ที่ควรถนอมรักษาไว้แม้ด้วยชีวิต; มนุษย์เกิดมาพร้อมด้วยศักยภาพที่จะพัฒนาการเรียนรู้ ได้ตั้งแต่ระดับรูจำ (สัญญา) จนถึงขั้นรูจบ (โพธิ) และสามารถจะเปลี่ยนแปลงตนเองจากความเป็นปุถุชนไปสู่ความเป็นอริยชนได้ ถ้าได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมุ่งจะผลิตบุคลากร ทางพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ มีความรู้ดีทั้งทางธรรม และทางโลก มีความสามารถดีในการคิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรม และจริยธรรมประจำกาย วาจา ใจ มีอุดมคติ และมีอุดมการณ์มุ่งอุทิศชีวิตบำเพ็ญประโยชน์ตน และประโยชน์ท่านเป็นพุทธบูชา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมุ่งจัดกระบวนการศึกษาให้ครบวงจรตามหลักพุทธธรรม คือให้มีทั้งปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ

ในด้านปริยัติจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้อุดมสมบูรณ์ด้วยทิวฐิติ (ทิวฐิติยา สุปฏิวิทฐา) เป็นอย่างต่ำ ในด้านปฏิบัติจะให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ครบทั้ง 3 คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในด้านปฏิเวธ จะช่วยให้นักศึกษาเกิดสัมมาทิวฐิติ และอจลสัทธาในพระพุทธศาสนา เป็นพุทธมามกะขั้นกัลยาณปุถุชนเป็นอย่างต่ำ

Mahamakut Buddhist University Firmly believes that Buddhism is a noble philosophy of life, capable of preventing, abating andextinguishing the biggest problem of mankind, i.e., suffering deserving to be disseminated on the global scale; that Buddhism is the priceless intellectual and cultural heritage of Thia people that should be preserved even with life, and that human beings are born with the potentiality to develop all levels of knowledge, from the level of perception (Sanna) to that of Supreme Enlightenment and to change themselves, if properly educated, from the status of common people to that of Noble people.

Mahamakut Buddhist University aims at turning out Buddhist personnel who are equipped with the five qualifications as follows:

1. Being well-versed in appropriate knowledges, both religious and secular.
2. Being skillful in thinking, speaking and doing,
3. Being virtuous and moral in thoughts, speech and acts,
4. Having one's own ideal value system and principle and
5. Having noble ideology of dedicating one's own life to work for the benefit of oneself and of others in order to glorify the Lord Buddha.

Mahamakut Buddhist University aspires to operate a full-circuited educational process that accords with the three stages of Buddhist educational system, i.e., the states of academic learning (pariyatti), of practice (patipatti) and of fruition (pativedha).

At the stage of academic learning, students will be assisted to gain, at least, thorough knowledge up to the level of penetrative insight. At the level of practice, students will be encouraged to have practical experience in morality (Sila), meditation (Samadhi) and wisdom (panna). At the stage of fruition students will be trained to have Right View of Life and unwavering faith in Buddhism and to be, at least, upright common Buddhists.

เวลาออกอากาศ

รายการ “เสียงธรรมจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”

ณ สถานีวิทยุกองพลทหารม้าที่ 2 A.M.963

วัน	เวลา 20.05-20.30 น./รายการ	ผู้บรรยาย
จันทร์	การพัฒนาจิต	พระเทพวิสุทธิทักขิ (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) วัดโสมนัสวิหาร กทม.
อังคาร	วิเคราะห์ธรรม	อ.วศิน อินทสระ อาจารย์คณะศาสนาและปรัชญา มจร.
พุธ	พุทธปรัชญา	พระราชกวี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผน มจร.
พฤหัสบดี	สารธรรมจากชาดก	พระครูศรีกิตติสุนทร วัดเบญจมบพิตร กทม.
ศุกร์	กระแสโลกกระแสนิยม	พระมหาดร.ไพฑูริย์ รุจิमितโต คณะบดีคณะศาสนาและปรัชญา มจร. และพระมหามงคล ขนฺติธโร

วัน	เวลา 20.45-21.15 น./รายการ	ผู้บรรยาย
อาทิตย์	รายการมุขสงบ	พระมหามงคล ขนฺติธโร วัดชนะสงคราม คณะ 1 บางลำภู กทม.โทร.6291132

ผลิตรายการโดย : กองวิเทศสัมพันธ์และเผยแผ่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(มจร.)
โทร. 282-1715 ต่อ 245 หรือ วัดชนะสงคราม คณะ 1 โทร.629-1132

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย